

slovenski čebelar

1 9 6 7

LETO LXIX

ŠT. 1

VSEBINA

Novoletne čestitke mednarodne federacije čebelar- skih zvez Apimondije čebelarjem vseh dežel sveta	1
France Guna: Zima in naše čebele	2
Julij Mayer: Toplota in panj	5
Julij Mayer: Nekatera vprašanja o izkoriščanju čebelje paše v gozdovih	9
Herman Brun: Čebele, ose in sršeni	12
Dr. Leon Kocjan: Zdravstveni kotichek	16
Urednik: Novoletni pogovor s sodelavci in bralci	18
Edi Senegačnik: Naš čebelarski naraščaj	21
Stanko Tomšič: Začnimo čebelariti v mladosti	25
Aforizmi	24

NOVICE IZ ČEBELARSKEGA SVETA

Koliko panjev je na svetu? Ing. J. Jordan o različnih vrstah živali. Čebele in grozdje. Rdeča gozdna mravlja varuje gozd. Prof. dr. Ni- kolaj Gluškov umrl. Zakaj odpove toliko matic? Maks Schulze umrl. Skrivnostna čebelja bolezen. O vosku. Zlahtni les za okenca. Prestavitev pa- nja na majhno razdaljo. Gibanje v korist porabe medu v ZDA. Učinkovanje gradilnega satnika. O občutljivosti za čebelje pike. Oskrba naše kra- njice. Shranjevanje voščin. Še o zdravilnosti medu. Ali odda v matičnici zaprta matica svoja jajčeca navzven? Pohlevne čebele ali napa- dalke? Dober nasvet	25
--	----

NAŠA ORGANIZACIJA

Iz Dravograda (Nadaljevanje). Opozorilo čebe- larskim društvom. Čebelarsko srečanje. Naša predavanja	30
--	----

List izhaja vsakega 1. v mesecu. Člani, ki plačujejo letno članarino 1700 din, ga prejemaajo zastonj. Izdaja ga Zveza čebelarskih društev za Slovenijo v Ljubljani, Cankarjeva cesta 3/II, tiska CP Delo — obrat Triglavsko tiskarna v Ljubljani, ureja uredniški odbor: Valentin Benedičič, Ivan Majcen, Slavko Raič, France Rome, Edi Senegačnik in Jožko Slander. Odgovorni urednik Edi Senegačnik. Letna naročnina za nečlane 2000 din, za inozemstvo 2500 din. Posamezna številka na 32 straneh stane 250 din, na 16 straneh 120 din. Odpovedi med letom ne upoštevamo. Kdor plačuje članarino v obrokih, se s prvim obrokom zaveže, da jo bo do konca leta v celoti poravnal. To velja tudi za naročnino. Številka žiro računa pri Narodni banki v Ljubljani, Miklošičeva cesta, 503/8-557

*Novoletne čestitke Mednarodne federacije čebelarских zvez
Apimondije čebelarjem vseh dežel sveta*

Dragi tovariši, čebelarji vseh dežel!

Ob prihajajočem novem letu želimo čebelarjem vsega sveta, da bi ga začeli z radostjo in končali z novimi in blestečimi uspehi.

Iz navdušenja, ki je značilno za čebelarje po vsem svetu, je ob koncu prejšnjega stoletja nastala mednarodna organizacija, ki so jo naši predniki z upravičenim ponosom in ljubeznijo imenovali APIMONDIA. Živi vir njene dejavnosti se občuti v vseh deželah sveta, označuje dvig svetovnega čebelarstva na mnogo višjo stopnjo, ustvarja trdne in plodovite odnose med znanstveniki in čebelarji-praktiki, med navadnimi čebelarskimi zvezami in čebelarji vsega sveta.

Želimo, da bi Mednarodna federacija čebelarških zvez Apimondia nenehno večala svoje napore, da bi povečala število 40 včlanjenih držav, dosegala vedno večje uspehe in s ponosom izpolnjevala dolžnosti ter plemenite naloge. Dalje, da bi skrbela za nenehen razvoj svetovnega čebelarstva in aktivno prispevala k sodelovanju in slogi med narodi ter k jamstvu za ohranitev in okrepitev miru po vsem svetu.

Za ta visoki cilj bomo storili vse, kar je v naši moči, to je, da bomo s čebelarstvom podpirali blagostanje in srečo narodov, prebivalcev zemeljske oble pa bomo dali vse večje in večje količine čebelarških pridelkov; vzporedno s tem bomo podpirali opravevanje kmetijskih entimofilnih rastlin s čebelami, da bi dvignili prehrabene pridelke, ki so potrebni za boljše življenje človeštva.

S temi mislimi želimo čebelarjem vsega sveta, ki so vključeni v veliki družini Apimondiji, in vsem drugim ljubiteljem čebel, da bi jim novo leto prineslo srečo, uspeh in zdravje.

Srečno novo leto!

Predsednik Apimondije
prof. ing. V. Harnaj

ZIMA IN NAŠE ČEBELE

FRANCE GUNA

Četudi se je sonce že h koncu decembra obrnilo in zdaj polagoma večja svoje loke preko nebesnega svoda, se zimski mraz še vedno stopnjuje in bliža svojemu višku. Čebele so se tako globoko pogreznile v svoj zimski sen, da jim še mar ni kak izlet; pa ga tudi niso potrebne. Če jih nihče ne vznemirja in ne dramí, zdržijo še nekaj tednov z lahkoto in brez škode.

Motiti pa jih utegne sonce, ki je še vedno zelo nizko in prav zato s svojimi žarki prodira naravnost v panj, bolj kot kdajkoli v letu. K temu pripomore še kristalni blesk snega, od katerega se žarki odbijajo, da še bolj zapeljivo izvabljaajo posamezne čebele v smrt. Vsaka čebela, ki zdaj zleti iz panja, je izgubljena; skrbimo za to, da bodo žrela zasenčena. Nekateri uljnaki imajo v ta namen lesene lopute ali zastore, ki pa obenem v mrzlih nočeh varujejo čebele prehudega mraza in ostrih vetrov. To je dobra in zelo koristna naprava, toda zahteva pa prav toliko pazljivosti kot zaprta veranda. Če na hitro zaveje topel jug, čebelam ne moreš ubraniti izleta; ker pa ga ne moreš, ga tudi ne smeš braniti. Kolikor bolj jih zadržuješ, toliko bolj silijo ven. Nekateri ob takih priložnostih rahlo prisujejo k žrelu pest snega, da jih s tem nekoliko zavračajo; a to ne zaleže dosti. Izkušnje so pokazale, da čebele tem manj silijo ven, kolikor bolj so žrela odprta.

Saj prvi tak topel dih pride navadno šele okoli svečnice, to je v februarju. Lahko pa se to zgodi tudi že v januarju. V takem primeru je pač treba pustiti, da se žival kolikor mogoče nemoteno, na hitro in dobro spreleti. Če je dan sončen, brez vetra in res topel, ga je čebelar iskreno

vesel; to je potem dan prvega izleta, ki se tudi čebelarom prileže, in to tem bolj, kolikor dalj časa jih mraz ni pustil ven. Morda je trajala ta njihova »zapora« dva meseca, morda celo tri, kar je pa za naše klimatske razmere že čisto dovolj. Žrela jim torej odpri na stečaj! V opoldanskih urah se bodo usule iz njih množično kakor poleti ob najživahnejši prahi. Pri večjih uljnjakih trebež kar dežuje nad bližnjo okolico. Čebelar, ki vse to že od prej ve, stoji ob uljnjaku vedno le v kaki slabši delovni obleki, ko opazuje let čebel.

Spominjam se pa tudi zim, ko ves čas sploh ni bilo nobenega izrazitega »prvega izleta« s trebljenjem. To so bile ne ravno mile, pač pa vseeno tako ugodne zime, da se je žival večkrat po malem spreletavala. Odkar pa gledam, da opravi jesensko dopolnilno krmljenje že do konca septembra, ugotavljam, da se čebele ob prvem izletu znatno manj trebijo kot pa v prejšnjih časih, ko smo čakali na denaturirani krmilni sladkor do pozne jeseni. Čebele ne čutijo več tako močne potrebe po trebljenju, temveč se hočejo tako rekoč le nekoliko razgibati.

Na dan prvega izleta navadno še leži sneg. Zato je nujno, da ga pravočasno in kolikor mogoče na široko pred uljnjakom odkidaš. Za čebele je važno, da imajo čimveč kopnega, kamor varno sedajo. Najhitreje in največ odkrite površine dobiš, če sneg zлагаš v visoke kupe, ki pa še pozneje pridejo čebelarom prav, ker ob njih najhitreje najdejo vodo za prvo zalego. Kar ne moreš dovolj na široko odkidati, pa posuj s suhim listjem, senenim drobom, oblanci in podobnim; manj primeren je pepel.

Če je bilo dovolj toplo, deset ali morda celo petnajst stopinj v senci, se čebele do sončnega zatona že ulete in panji se umirijo. Mrtvice, ki so jih delavke izmetale na brade, pred nočjo odstrani, da ne bodo vaba rovkam in sinicam. Iz notranjosti panja pa jih v januarju še ne bi strgal z grebljico, ker bi bilo v tem času škoda čebele vznemirjati.

Pač pa ta dan čebele skrbno opazuj! Posebno brezmatičnost se prvi dan najbolj pokaže. Ko se namreč po sončnem zahodu čebele spet popolnoma umire in se žrela izpraznijo, osirotela družina ne utihne, temveč v žrelu še ponoči glasno šumi, da se dobro loči od drugih družin. Pomagal ji boš, kakor je bilo svetovano že v decembrski številki Slovenskega čebelarja; če si za prvi dan morda že prekasen, pa glej, da čimprej najdeš primeren, dosti topel dan. Za osirotele družine je zima lahko usodna, če jim takoj ne priskočiš na pomoč. Ker so stalno vznemirjene, več uživajo, a prenatrpanost črevesja ima za posledico grižo; posebno še, če se zima predolgo zavleče.

Po uspelem prvem izletu se bodo čebele spet strnile za nadaljnji počitek, zakaj s tem dnem zime še zdaleka ni konec. »Dan gor — sneg dol«, pravi pregovor. Zdaj bo šele pošteno pritisnilo, da spet več tednov ne bomo videli svojih ljubljensk. Zato je čebelar toliko več pri njih v mislih, kakor mladenič v duhu rad poroma k svojemu dekletu, kakor je možu, ki je moral po svetu za kruhom, posebno draga misel na zvesto ženo, ki ga čaka doma, tako je pravi čebelar s svojimi mislimi in čustvi neprestano pri čebelah.

Ker je uljnjak spet ves zasut s snegom, »čebelarji« zdaj kar v izbi ob topli peči. S »Čebelarjem« v roki sanja o pomladi, o cvetoči češnji in rožnatem cvetu jablane, o težkih rojih in plemenitih maticah, ki bodo pri-

nesle novo življenje v njegovo kraljestvo. To so njegovi najlepši zimski dnevi, njegovi najmilejši zimski večeri. Ko zunaj razsaja burja s snežnimi meteži, je v njegovi duši bujna pomlad s cvetočimi, pisanimi livadami. Res, lepo je biti čebelar!

Za prijetno spremembo zajema s svoje knjižne police, ki je v teku let narastla v lepo zbirko: Janšev popolni nauk, Sumpertjev bučelarček, Lakmayerjev Umni čebelar, Žnideršičev Naš panj, Jugov Praktični čebelar, Verbičeve Čebelne bolezni, Riharjevo Praktično čebelarjenje, dva mogočna dela Sodobnega čebelarstva ter vrsta drobnih knjig in brošur. Še kaka vrtnarska knjiga se je našla vmes, če se je le mogla izkazati s še tako skromnim dodatkom o čebelarstvu.

Ponos njegove knjižnice pa so številni letniki Slovénskega čebelarja; le dva manj kot petdeset jih je že, pa niti ena številka jim ne manjka. In vsi, kot bi jih vzel iz škatlice! Po njih sega posebno rad; saj je že davno vse prebral, celo po večkrat, a vedno najde v njih še kaj čisto novega. Česar prej še nikoli ni bil zasledil. Mnogo časopisov je že naročeval, a jih je končno opustil, »Čebelarju« pa se ne odreče za nobeno ceno. Tudi letos ga hoče imeti, pa čeprav bi bila naročnina štiri ali pet jurjev...

»Glej no, koliko se mi jih je že nabralo: seveda, kako ne, — saj je poteklo že pol stoletja, odkar sem začel kot mlad fant.« Dobro mu dene, — pa tudi milo se mu stori. Zakaj marsikaj se je med tem hudo preobrnilo: dobra žena v grobu, otroci po svetu, a hiša vsak dan bolj prazna. Vse tako kaže, da mu bo nazadnje ostal edino le še uljnjak, njegova prva in zadnja ljubezen...

Da, — uljnjak, — ta se mu ne sme izprazniti nikoli! Čebel se bo držal, dokler mu ne omahne roka. Toda letos mora zastaviti boljše, pa takoj spomladi! In že kuje načrte; da ne bo tako kot lani, ko se mu je najmočnejši plemenjak čisto izkašljjal. Vso pomlad, pa tja do sredi poletja mu je odvezemal pokrito zalego in izrezoval matičnike, da bi mu izbil iz glave rojenje ter dobil od njega vsaj 20 kg medu. Roja nazadnje res ni bilo, a tudi medu ne, niti kaplje ne; pač pa je bil klasičen primer pravega, trmastega in nepoboljšljivega trotovca, ki je, preden je izdihnil, umoril še dve lepi dodani matici. Na napakah se učimo, a ob pogledu nazaj snujemo načrte za naprej.

Januar je za čebelarja mesec planiranja. Marsikaj bi bilo treba preudariti naprej, če hočemo doseči boljše uspehe. Na primer: ali boš letos čebelaril na med ali na roje; kako hočeš doseči, da bodo plemenjaki pravočasno godni za prestavljanje; kako misliš v aprilu zalego pospeševati; kako hočeš doseči, da ti najmočnejši panji vkljub svoji moči ne bodo silili na roje; kako boš prestavljal; kdaj in kako si misliš pripraviti zadostno število najboljših plemenskih matic; kaj boš ukrenil za izboljšanje čebelje paše v svojem okolišu; kje in kako si misliš zagotoviti izdatna zunanja pasišča.

Prijatelji čebelarji, brez načrtov ne gre. Ni pa rečeno, da morajo biti načrti zapisani. Kaj misliš, da naš kmet dela brez načrtov! O, temeljito planira, pa ne le v novi Jugoslaviji, temveč že stoletja. Toda on ne piše, ampak nosi vse v glavi. Saj bi bilo najbrž za vse naše gospodarstvo bolje, ko bi se načrti bolj snovali v glavah, pa manj na papirju.

TOPLOTA IN PANJ

JULIJ MAYER

Slovenija je čudovita pokrajina za čebelarstvo: ponekod zgodnja resa, velike in prostrane cvetne poljane, sadno drevje, občasno smreka in jelka in slednjič ajda. Zato se je moglo dobro razviti tudi čebelarstvo. Podnebne razmere so preprostega čebelarja prisilile, da se je oprijel čebelnjaka in najprikladnejši panj zanj je bil navaden kranjič. Te je na jesen strpal enega na drugega in drugega poleg drugega. Prazne panje je zložil na zunanje strani in vse zatrpal z otavo, ki jo je stisnil tudi zadaj za končnice. Panji so bili izdelani iz tankih deščic in tako so se družine medsebojno ogrevale in vsa skladanica je bila ena sama toplotna celota, podobna krušni peči. Vse družine so bile deležne te skupne toplote, ki je bila povsod enaka. Le panji ob robu so bili izpostavljeni zunanjim toplotnim spremembam. Čebele so se počutile nadvse udobno, zato je bila poraba medu zelo majhna. Ko je proti koncu januarja ali v začetku februarja kjerkoli v gruči zalegla zgodnja matica prva jajčeca, so čebele zvišale v tem panju toploto na 35–36 stopinj. Istočasno se je povišala tudi toplota v sosednjih panjih in brez dvoma je to vplivalo na matice, da so tudi v teh panjih začele zalegati. Ni čuda, če so se družine pod takimi okoliščinami začele zgodaj in ugodno razvijati in da so se prvi roji usipali iz panjev že v aprilu. Kako ponosen je bil takrat čebelar na te prve roje! Pa je bil res lahko ponosen nanje, saj so bili panji na višku pomladnega razvoja še pred prvo pomladansko pašo! In to pašo so čebele tudi res temeljito izkoristile.

Na jesen je bilo prej v Sloveniji pravo pravcato »preseljevanje narodov« na ajdova pasišča. Ajda je razmeroma dolgo in včasih tudi zelo dobro medila, saj ni bila nobena redkost, da je tehtnica potegnila kak dan tudi do 4 kg donosa. In ajdova paša je prisilila matice, da so že drugič v tem letu močnejše in močnejše zalegale. Razvoj v panjih je bil skoro tak kot pred rojenjem! Panji so bili polni mladice in okrog zalege se je širil vенец obnožine in oboje je bilo najboljši porok za dober in zdrav razvoj.

Čebelar pa je ob podiranju zelo kritično odbiral panje za pleme. Vsi so romali na tehtnico in ker ni odgovarjalo po teži, je bilo brez usmiljenja obsojeno na smrt. Tudi prve in izrojence je kritično pretehtal, predno se je odločil, ali jih bo prezimil. Običajno jih je zadaj spodrezal, da jim je odvzel odvišno količino medu. Navadno je podrl polovico panjev, da je imel dovolj praznih kranjičev za roje v prihodnji pomladi. Tako je nehoti vršil ostro odbiro: *le kar je bilo res dobrega, je bilo vredno za pleme!* Ravnal je nevede tako, kakor se godi čebelam v prosti naravi, kjer je obsojeno na smrt vse, kar ni sposobno za življenje. Obenem je opravljal kranjičar *higiensko odbiro*: vzimljal je same družine z mladimi maticami. Tako ni spoznal noseme, ki je bila gotovo takrat tudi že v kranjičih.

Da je kranjič upoštevanja vreden panj še dandanes, najbolje pričata dve opombi tov. ing. Riharja v letu 1964:

1. V odmaknjenih krajih z zgodnjim spomladanskim razvojem je priporočati čebelarjenje v kranjičih, kar je še dandanes utemeljeno z biološkega, tehnološkega in gospodarskega vidika.

2. V zimi 1962/63 so čebelarji v Polhograjskih dolomitih ugotovili, da so družine v kranjičih, kjer so se čebele lahko premikale za hrano, bolje prezimile kot v panjih s premičnim satjem.

Ko se je kranjičar moderniziral in uvajal podolgovate panje z malimi satniki na toplo stavbo, je zadaj sicer odstranil kup natrpane otave, zato pa je silil v panje z debelejšimi ali tanjšimi blazinicami. Da je vzdrževal potrebno toploto, je celo skladanico panjev zadaj pokrival še s prešitimi starimi odejami ali z vrečevino. Sicer so bile toplotne razmere še vedno take kot poprej, kajti tudi ti panji so se medsebojno ogrevali, čeprav so bili narejeni iz debelejših desk.

Za stare Avstrije se je širil čez naše kraje s severa proti jugu nemški vpliv in vseh področjih. Tudi na čebelarstvu, kjer je prodiral nemški dunajčan. Zavedni slovenski čebelarji so si zato prizadevali, da bi temu prodiranju ustvarili protitež. Podjetni čebelar Anton Žnideršič je preuredil švicarski Albertijev listovni panj za naše razmere in tako je nastal Alberti-Žnideršičev panj ali na kratko AŽ-panj. To je bil naš »narodni« panj, ki je bil vsestransko poraben. Zložili smo ga lahko v približljivi čebelnjak, da so se družine medsebojno ogrevale. Z njim smo uvedli intenzivno čebelarjenje na med in panj je odlično odrezal pri prevažanju na pasišča. Obenem smo prevzeli tudi vso skrb za pravočasno zamenjavo matic. Naglo se je širil po vsej Sloveniji, kjer se je popolnoma uveljavil, in vedno bolj tudi proti jugu. Pa tudi za čebelarjenje na roje je bil pripraven in v prazna medišča smo lahko usajali roje. Toda toplotne razmere niso bile več tako ugodne kot pri kranjičih. Sicer tvorijo prazna medišča s slamnico nekakšno zračno izolacijo, pa vednar so čebele bolj izpostavljene vremenskim vplivom. O tem najbolj pričajo vlažne slamnice, na katerih se zgoščujejo vodni hlapi, ker čebelna gruča ne more dovoljno ogrevati celotnega prostora. Zaradi povečanega plodišča in slabših toplotnih razmer se v tem panju družine na pomlad počasneje razvijajo, roji so bolj pozni — višek pomladnega razvoja doseže družina časovno pozneje, nekako sredi obilnega pomladnega cvetenja. Zato je moral čebelar seči po dražilnem pitanju, da bi se začele družine prej razvijati. Ob zazimljenju smo opustili nekdanje zdravstvene mere. V želji, da obdržimo enako število panjev, zazimujemo tudi slabiče. In ravno slabičem povečamo največ prazna, da jih usposobimo za prezimovanje. Zaradi pomanjkanja večje paše v poznem poletju ali jeseni se več ne izčrpavajo stare čebele, ki pridejo tako v zimsko gručo. Prva vidna posledica tega je množica mrtvic pod zimskim gnezdrom na lepenki. V teh starih čebelah ima zajedalka nosema dovolj časa, da se popolnoma razvije. Mlade čebele se nalezajo bolezni in nosemavost zagospodari.

Po drugi svetovni vojni uvajajo po uradni poti ameriški LR-panj. Naši čebelarji so ga že prej poznali in tudi v njem čebelarili. Pa se pri nas ni obdržal. Ne razumem iz kakšnih vzrokov uvajamo panj, ki je nastal v popolnoma drugačnih razmerah in potrebah. Smelo trdim, da so toplotne razmere v njem še slabše kot v žnideršiču. Panj stoji na samem, torej je navezan le na gorkoto, ki jo sam proizvaja in vzdržuje. Dokler je zimska gruča sklenjena, to še nekako gre, vendar pa na račun zimske zaloge. To potrjuje tudi urednikov članek v lanskem letniku: amerikanec porabi več kot AŽ-panj.

Kako pa je v zgodnji pomladi, ko že goji družina zalego in se dvigne toplina v gnezdu na 55—56 stopinj in se gruča rahlja? Takrat prevzamejo panjeve stene vlogo zunanjega oklepa in so edina obramba pred zunanjim mrazom. Ali se more družina dovoljno razvijati v tako poslabšanih toplotnih razmerah? Vzrejevalec plemenskih matic Kuntz je v reviji Imkerfreund zapisal: »Vzreja matice v hladnem vremenu je pokazala pomanjkljivost majhnih plemenilnikov, kjer družinice ne dosežejo potrebne toplote za gojenje zalege. Tudi satje zelo počasi gradijo, čeprav je medenega testa zadosti nad njimi. Zaradi nizkih nočnih temperatur sem moral nekatere plemenilčke celo prenesti v toplo sobo, da so matice sploh začele zalegati.«

Pašne razmere so v Združenih državah Amerike popolnoma drugačne kot pri nas: milje in milje dolge in široke planjave polne cvetočega grmičja in travniškega cvetja, ki ga še niso osrečili agrotehnični prijemi. Farmarji živinorejci pa posejejo na hektare zemlje z lucerno. Zato je razumljivo, da se polni naklada nad naklado.

In pri nas? Trenutno imamo v Sloveniji le dve izdatnejši paši: pomladno na cvetočih travnikih v povezavi s sadnim drevjem in pašo na hoji. Vendar hoja slabi čebele. Ob normalnih razmerah leti čebela na pašo šele z 20. dnevom starosti, ker opravlja prej razne faze dela v panju. Ob zelo dobri paši pa se zdi, da preskočijo nekatere delovne faze, ker leti na pašo kmalu po 10. dnevu starosti in se kmalu izčrpa. Ob hojevi paši ponehavajo matice zalegati, ker ob obilnem dotoku medečine ni nobenega donosa obnožine.

Idiličen kranjski čebelnjak v vasi Javorje nad Poljanami

Sicer pa je čebelar v severnih predelih Združenih držav vprašanje čebelarjenja rešil po svoje, čisto po amerikansko. On sploh ne prezimlja čebel. Na jesen kratkomalo vse družine uniči in med iztoči. Zato je donos na njegov panj tudi 10—15 kg večji! Na pomlad pa naroči iz južnih predelov suhe, tako imenovane »paketne« čebele in jih v treh tednih s sladkorjem spita v močne plemenjake. Prepeljejo jih kar z letali! S podobnimi problemi se bodo kmalu otepalj tudi čebelarji v zahodni Evropi.

V zahodnonemški reviji se je zamislil čebelar praktik: »Da bi moral še enkrat začeti z novega in če bi imel dovolj kapitala, bi si nabavil panje s tremi prostori: z dvema plodiščema in skupnim velikim mediščem. Čebelnjak bi postavil na kolesa in potoval bi s pasišča in pasišče od zgodnje pomladi do pozne jeseni. Tako bi matice zalegale brez premora vse leto in medišča bi bila vedno polna.« Res, popolna industrializacija sodobnega čebelarjenja!

Nedavno sem se zgrozil ob spoznanju, kako naši gospodarstveniki gledajo na perspektivni razvoj slovenskega čebelarstva. Bilo je ob sramotnem polomu Agromela. Iz čebelarstva so izločili prevozni park in ga kot prvega odprodali. Srečni kupec pa naj kopico panjev cijazi na svojih ramenih iz kraja v kraj. Ali naj jih morda zaupa našemu družbenemu transportnemu sektorju? Ta bi že v kali zatrl vsak tak poskus z ekonomskimi cenami svojih monopolističnih uslug.

Pa še enega vprašanja bi se rad dotaknil: izdelovanja panjev. V starih dobrih časih je les imel dovolj časa, da se je pred uporabo temeljito presušil. Mnogi mizarji so deske celo postavljali pokonci, da jih je dež močil in sta jih veter in sonce sušila. Les je dihal, marsikatera deska se je usločila. Mizar jo je porabil za izdelke druge vrste. Za panje so porabljali le prvovrstne deske in kljub temu je počil marsikateri AŽ-panj pri prevažanju. Danes pa mizarstva podjetja ne morejo imeti skritih rezerv — lesa na zalogi, da se suši. Vsaka deska se sproti porabi, tudi ukrivljena. Kaj čuda, če amerikanec zazija, ko je izpostavljen dežju in soncu. Stalen prepah v takem panju pa gotovo ni koristen razvoju čebelne družine. Zunanji svet izdeluje panje že iz plastične mase, ki so za polovico cenejši od lesenih. Vendar čebelarji tožijo o preveliki vlagi v njih, kar dokazuje, da vprašanje toplotne izolacije še ni zadovoljivo rešeno.

*Osem slovenskim čebelarjem želimo zdravo, srečno
in medeno novo leto 1967*

UREDNIŠKI ODBOR SLOVENSKEGA ČEBELARJA
UPRAVNI ODBOR ZVEZE ČEBELARSKIH DRUŠTEV

NEKATERA VPRAŠANJA O IZKORIŠČANJU ČEBELJE PAŠE V GOZDOVIH

PREVEDEL JULIJ MAYER

V Apimondijini reviji objavlja E. Lisy iz Češkoslovaške, član stalne komisije Apimondije za vprašanja medovitosti in oprashaevanja rastlin, naslednji sestavek:

Vsakemu izkušenemu čebelarju je znano, da tvorijo vrbe vseh vrst (*Salix*) najboljšo in najzgodnejšo čebelno pašo. S poskusi so tudi dokazali, da se noseema tudi ne pojavlja ali pa v zelo mili obliki v tistih predelih, ki so nasajeni z vrbami ali kjer jih vsaj ne zatirajo.

Koj v začetku moramo poudariti, da so vrbe dvodomne, kar pomeni, da se nahajajo moški pelodni cvetovi na enem drevesu, ženski pestični cvetovi pa na drugem. Na splošno so rastline z mačičastimi cvetovi anemofilne, se pravi, da veter prenaša pelod z rastline na rastlino. Vrbe pa tvorijo v tem pogledu izjemo, ker so za prenos peloda navezane na žuželke, v prvi vrsti na čebele. Pri temeljitem razmišljanju bi pri večtisočletnem razvoju pripisali naravi odločilno vlogo, saj je v zameno za oprashitev z vetrom dala vrbovemu pelodu zelo visok odstotek beljakovinskih snovi, ki jih čebele lahko prebavijo. Gotovo pelod privablja enako močno kot medicína. Pelod ive (*Salix capraea*) ima na primer 54,45 % čiste beljakovine, za čebele prebavne beljakovine pa 47,15 %. Pri tem imajo: leska (*Corylus avellana*) 50,16 oziroma 46,68 % jelša (*Alnus*) 18,94 in 14,54 %, breza (*Betula*) 25,05 oziroma 11,25 %, beli gaber (*Carpinus*) 20,01 ali 15,65 % in borovec (*Pinus*) 14,14 oziroma 9,54 % prebavnih beljakovin, seveda poleg oljuatih in mineralnih snovi. Čeprav nastajajo v življenju čebel razna nesoglasja, so pri nabiranju peloda močno vezane na vrbe. Tudi moški cvetovi vrb izločajo medicíno, pri ženskih cvetovih pa naj medovniki bolj privabljajo čebele kot nosilke peloda. Rastlina sprejema pelod, čebeli pa oddaja medicíno. Izredno soglasje narave! Ja, če ne bi bilo tistega **toda!** V tako imenovanih kulturnih deželah ne cenijo vrbe, ker je njen les mehek, židek, se upogiba, a ni prožen. Vrbe rastejo bujno, njihove drevesne zvrsti segajo 24 m visoko in so tudi meter debele. Dosegajo celo 100 let, vendar je najboljša doba 60 let, ker pozneje nastopa nevarnost notranje gnilobe. Vrbov les nudi zelo malo možnosti za porabo: v mizarstvu kot spodnji tako imenovi slepi les, za lakirane izdelke, les za embalažo in palete, za slikarske izdelke, za zobotrebce, pa tudi lesovino in celulozo pridobivajo iz vrbovine. Iz mladice izdelujejo obroče za sode, uporabljajo jih za razne pletene izdelke in za fašine (svežnji protja za utrjevanje rečnih bregov). Iz skorje izdelujejo salicin.

Na Češkoslovaškem je v celoti 27 vrst z mnogimi križanci. Na splošnem pa je približno 200 različnih vrb, ki so razširjene v milejšem podnebjju severne poloble (v Evropi, v Severni Ameriki ob Pacifiku, v severovzhodni Aziji in tudi v Himalajskem gorstvu). Zaradi mnogih križancev je določevanje vrb zelo otežkočeno. Osnovno sistematsko obravnavo vrb je napisal Anderson v Monographie Sallicum leta 1867, ki je bila v izvlečku objavljena leta 1868 v Candolovi Prodomus, zvezek XVI, 2 oddelek. Na to razpravo

se naslanja sodobna knjiga Seemens *Salices Japon* (izšla 1905. leta). Seemensovo razvrstitev vrbovih vrst je nekoliko spremenil Schneider leta 1904. V knjigi Acherson-Graebner *Synopsis srednjeevropske flore*, zvezek IV, iz let 1908—1915 najdemo prvotno razvrstitev vrb. Kerner (Nove avstrijske vrbe, 1860) je razdelil vrbe v 4 skupine (*Chlotiteae*, *Macrostylae*, *Microstylae*, *Meliliteae*). Na taj razdelitvi obravnava vrbe tudi Camus v svoji razpravi *Klasifikacija evropskih vrb in monografija vrb v Franciji 1904—1905*. Willkom (1877) potrjuje v glavnem Wimmerjevo razdelitev vrb (1866). Iz praktičnih razlogov deli vrbe po naslednjih vidikih: Vrbe drevesa (*Salices arborescentes*), vrbe grmovja (*Salices fruticosae*) in pritlikave vrbe (*Salices fruticulosae*). Lep pregled srednjeevropskih vrb in njihovih križancev podaja Ad. Toepffer v knjigi *Salices Bavariae* leta 1915.

Naštevanje in opisovanje posameznih vrb bi prekoračilo okvir članka, ki je namenjen reviji *Apiacta* in tudi ne bi pokazalo tega, kar članek želi poudariti, namreč vpliv vrbe ne samo v čebelarstvu, ampak tudi v gozdarstvu. Kot omenjeno, izključujemo iz obravnave vrbove nasade, ki so namenjeni za pletenje košar, ker ne pridejo za čebele v poštev zaradi zgodnjega rezanja pred cvetenjem.

Potrebno je ugotoviti, kje mora vrba v naravi izpolnjevati svojo nalogo in kje naj je človek vsaj ne zatira. Pri velikih melioracijah je vrba nujno potrebna za utrditev obvodnih obrežij in za utrditev podlage pri strmih pobočjih. Razen ive se vse vrste vrb ugodno razvijajo s potaknjenci, tako da takoj že s potaknjenci utrdimo nova nabrežja in strmine. Z nadaljno rastjo se ti predeli dobro utrdijo in zaščitijo. V parkih in novih naseljih najdejo vrbe vedno svoje mesto. V novo nastajajočih parkih lahko posadimo marsikatero vrbo žalujko (*Salix babylonica* L. ali *Salix elegantissima* Koch), ki ne bo le okras okolja, ampak tudi stalna in dobra čebelna paša.

Toda vrnimo se h gozdu. Kot že nakazano pride za gozdove v poštev le iva (*Salix capraea*), ki se najraje razmnožuje s semenom. To pa za nas pomeni, da bomo razmnoževali poleg dragocenejše moške ive (ker daje čebelarju pelod in medicino) tudi ivo s pestičnimi mačicami. Ivo razmnožujemo v nasadih s semenom. Seme je zelo lahko in drobno, v kilogramu bi našli nekako 10 milijonov zrn. Seme je obdano z lahnim puhom, da ga po dozoritvi veter odnaša daleč od rodnega drevesa. Semenski oreški dozorejo po nadmorski višini in po vremenskih razmerah nekako mesec in pol do dveh mesecev po cvetenju. Vendar moramo mačice nabirati že konec maja ali v začetku junija. Sušiti jih moramo skrbno v pokritem in zavarovanem toplem prostoru, kjer ležijo mačice le v enojni plasti. Na gostem trimilimeterskem situ odstranimo puh od semena, ki ga moramo kmalu posejati. Pri toplini 20° C kmalu vzkali in rastlinice potrebujejo mnogo vlage, površina zemlje se ne sme nikdar močno osušiti. Za čebelarje je tako razmnoževanje neugodno, ker nimajo pregleda, koliko moških rastlin je vzkalilo. Zato je boljše, da razmnožujemo ivo s cepljenjem, kar lahko napravimo v zimskih mesecih. Za podlago jemljemo potaknjence navadne beke (*Salix viminalis* L.), kot cepiče pa ivo z rumenkastimi mačicami. Cepič naj ima 2—3 očesa, stik obeh delov zamažemo s cepilno smolo. Cepljenke dajemo v zabojček z drobnim peskom, hranimo jih v hladni kleti. Na pomlad jih

presadimo na prosto. Ko poganja potaknjene korenine, priraste cepič k podlagi.

Pravzaprav je protislovje, da govorimo o razmnoževanju ive, ko prihajajo od vseh strani poročila, da jo v gozdovih brezobzirno sekaajo. O tem vprašanju se bo treba še temeljito pogovoriti, čeprav je iva za gozdarje le plevel. Zastaviti si moramo vprašanje, ali ima ta vrsta vrbe sploh življenjsko pravico v gozdu ali je nima. Nujno je potrebno, da spregovorimo o tem problemu. Napredni gozdarji so opazovali in spoznali, koliko boljše rastejo gozdni nasadi z podrastjo, kot tisti, ki so jih skrbno »očistili vsega gozdnega plevela«. Samo ob sebi je umevno, da vplivajo tudi drugi faktorji na rast nasadov. Klimatski pogoji — v prvi vrsti mikroklima — ki ima pri rastlinski skupnosti (biocenosis) odločilno vlogo, ugodno vplivajo na rast lepotičnega drevja. Tako je znano po delu Gerharda Grümmerja Medsebojni vpliv višjih rastlin — allelopathie, da tudi *Salix capraea* zelo ugodno vpliva na rast drugih rastlin. Dvanajstletni hrasti v mešanem nasadu z ivo so bili 2,8 m visoki, v čistem nasadu pa samo 0,8 m. Trümper navaja druge primere iz svoje prakse, ki dovolj jasno kažejo, kako ugodno vpliva iva na rast smreke in bukve. Če bi gozdarji poznali te ugotovitve, bi temeljiteje pomišljali pri čiščenju nasadov. Ali naši gozdarji res ne vedo, da divjad zelo rada obira mehke vrbove poganjke in da z užitkom čoha svoje mlado kosmato rogovje ob gladka vrbova debelca in njihovo vejevje? Mnogo mnogo manj škode bi bilo v nasadih, ako bi v njem rasle posamezne ive!

Pa še nov poskus v gozdarstvu, ki bi ga bilo treba temeljito znanstveno preiskati. Opazovali so, da nastavijo macesni (*Larix*) neprimerno več semena v češarkih tam, kjer rastejo tudi ive, kot pa tam, kjer jih ni. Koutensky trdi, da dosežemo lahko do 85 večji odstotek semenja pri *Larix decidua* Müller (*Larix europaea* De Laidolle), če privabljamo čebele. Čeprav je macesen anemofil, se pravi, da je za oprашitev navezan na veter, vendar obstaja nekaka zveza med macesnom in čebelo. Ko namreč čebele

Zimska idila pred čebelnjakom

nabirajo pelod na macesnu, domnevamo, da lahna pelodna zrnca temeljiteje pomešajo z zrakom, ki obdaja cvetoče macesne in tako pride do boljše oploditve kot pri vetru, ki veje navadno sunkoma in v eno smer. Sedaj pa odprimo oči in pogledjmo v naravo in njeno dogajanje. In glej: *Salix capraea* in *Larix* — iva in macesen! Pri ivi pojenjuje cvetenje, obenem pa začne macesen odpirati cvetove. Čebele, ki so doslej nabirale na ivi, ne najdejo na njej več peloda, toda malo više najdejo cvetove macesna in zopet obilo peloda! Ali ni tu narava uveljavila naravnost usmerjevalni let čebel? Da je iva nekak prvoborec v gozdnih tleh, tudi v gozdarskih krogih nihče več ne zanika. O kakem izpodrivanju korenin ni govora. Obratno, žilave korenine ive pripravljajo pot drevescem v nasadih, dokler so mlada in si še sama ne morejo osvajati tal. Nekateri trdijo, da vrbe ovirajo rast drugih drevesc; pa že zadostuje, da razredčimo ivo, v kratkem se bo poglala navzgor in postala drevesce.

Kjer pa bi se iva v mladih nasadih le preveč razmnožila, je mnogo koristneje nekatere izkopati in prenesti tja, kjer nam bodo bolj koristile. Le kam z njimi? V zvezi z drugim grmičjem in nizkim drevjem tvorijo izborno zaščito pred pozno pozebo, ker delajo zavetja. Posadimo jih lahko ob gozdnih robovih, ob poteh in mejah, na bregovih vseh vrst vodovja, na praznih meliščih, v zapuščenih kamnolomih in gramoznicah ter v bližini naselij in še marsikje.

Eno stvar moramo še poudariti: izvečine so vse vrbe odporne proti zmrzali. Glede tal niso izbirčne, uspevajo tako v peščeni kot v ilovnati zemlji. Visoka talna voda celo pospešuje njihovo rast, dobro tudi prenašajo poplave. Ivi ugaja le bolj suha zemlja in ker je zapustila svojo prvotno vlažno domovino, je skoro izgubila sposobnost, da požene pomožne korenine iz potaknjencev.

Apiacta, št. 2, 1966

ČEBELE, OSE IN SRŠENI

HERMAN BRUN, HRASTNIK

Bilo je po travniški paši, ki zaradi dežja ni bila najboljša. Cvetja ni bilo več, jelka, smreka in drugo drevje pa tudi ni medilo. Poleg tega je čebele zdesetkala nosema. Torej prava žalost za čebelarja.

Kot vrtičkar se veliko zadržujem na vrtu, posebno pri čebelah. Tu imam več doraslih sadnih dreves, med njimi tudi tri slive. Te skoro vsako leto obilno rode in ko sad popolnoma dozori, je okusen in sladek. Kmalu po češnjah so zrele tudi že slive. Takrat pridno segam po njih, pri čemer mi pridno pomagajo še šolarji iz bližnjega naselja.

Letos nismo mogli pospraviti vsega, zato smo se odločili, da sadeže oberemo in razdajemo, po možnosti pa kaj prodajmo. In res, že drugi dan sem pristavil k drevesu lestvo in pridno splezal v krošnjo. Toda kaj sem opazil? Polno čebel, os in sršenov je obletavalo vrhove sliv in se sladkalo s sokom iz sadežev. Šumelo je kot pri dobri paši pred uljnjakom. Obstal sem. Nisem pomišljal, kaj bom napravil. Z obiranjem ni bilo nič. Bil sem

vesel, da imajo čebele v tej brezpašni dobi sploh kaj za v želodček. Paša je trajala, dokler čebele niso obrale vseh sliv in to zelo temeljito.

Ko je zmanjkalo sliv, so dozorele sladke hruške, ki jih ti sladkosnedneži niso pustili na miru. Posebno so jim ugajale hruške-viljamovke.

Ko sem to opazil, sem na hitrico napravil kakih 15 m od čebelnjaka malo krmišče, kamor sem poleg sladkih hrušk pokladal tudi zrele češplje in breskve. Seveda sem odbiral le sadeže, ki so bili načeti ali nagniti. Hruške sem prerezal čez pol. Tu se je zbiralo čez dan kot v bifeju samopostrežne trgovine vsa leteča množica malih sladkosnednežev od mušic pa tja do sršenov, prevladale pa so čebele. To je bilo uživanja, prerivanja in tudi ravsanja! Sršeni so se svojim močnimi čeljustmi skobljali po hruškah kot mizarji, čebele pa so to naskobljano maso s slastjo izsrkavale. Bilo je direndaja, da so od sadja nazadnje ostale samo še trde lupine.

Pri tem opazovanju sem se spomnil, da sem pred več leti bral v strokovnem glasilu, da se vinogradniki pritožujejo, kako škodo delajo čebele na grozdju. Ta obtožba je bila pa le prehuda, ker sem dognal, da čebele zaradi šibkih čeljusti ne morejo načeti lupine, temveč opravijo to ose in sršeni, čebele pa pristavijo k temu le svoje lončke.

To svojo ugotovitev sem omenil tudi sosedu čebelarju, ki pa se s tem ni strinjal in je izjavil, da so se tudi pri njem pasle čebele na češpljah. Mojega mnenja pa ni mogel spremeniti, kajti bral sem nekaj zanimivega prav v tej zvezi.

V svoji knjigi »Rdeče vino«, ki jo je v slovenščino prevedel Viktor Smolej, znani slovaški pisatelj František Hleček zanimivo ter nazorno opisuje življenje slovaških vinogradnikov. Na strani 226 in 227 piše tole: »Glej, čabski biser (pri tem misli grozdje) je že zrel! Že so ga načele ose in čebele ga nažirajo. Brez os bi čebele nič ne opravile, ker same ne morejo pregrizniti lupine.«

Ta ugotovitev, tako daleč od nas, pa me je dokončno le prepričala, da čebele res ne delajo škode sadjarjem in vinogradnikom. Pridejo se le posladkat, ko sršeni in ose s svojimi močnimi čeljustmi odpro in načno sadeže.

Urednikova opomba: Med nepoučenimi sadjarji in vinogradniki še vedno prevladuje mnenje, da čebele niso nič manj škodljive kot ose in sršeni. Celó med ljudmi, ki bi morali biti o tem poučeni, najdemo tako zmotna mnenja. Le poglejmo, kaj je našemu čebelarju prevaževalcu Kastelicu odgovorila občina Imotski, kamor je pripeljal čebele na žepkovo pašo. Odločbo občinske skupščine objavljamo dobesedno.

»Leta 1956 sva imela s Filipom Vladićem iz Nove Gradiške na Hrvatskem čebele na letni paši v okolici Duvna v Bosni. Za žepkovo pašo pa sva se odločila, da jih prepeljeva v vas Police, občina Imotski, okraj Makarska.

Dne 10. septembra 1956 je Filip Vladić odnesel prošnjo za oba na občino Imotski ter priložil kolke in potrdili o zdravju čebel. Ker do 21. septembra 1956 ni bilo odgovora, sva ponoči 22. septembra prepeljala čebele na to pasišče, misleč, da je zadeva v redu. Tam je bil običaj, da je prošnja ugodno rešena, če v osmih dneh ni bilo odgovora.

Ko sva to jutro razložila čebele na omenjenem mestu, je prišlo nekaj žensk protestirat, da tam ne pustijo čebel, češ da jim bodo uničile grozdje.

Na najino zatrjevanje, da čebele ne uničujejo grozdja in da pridejo nanj šele potem, ko so ga že načele ose, so ženske odšle. Kmalu za njimi pa so začeli prihajati vaščani v isti zadevi. Tako sva bila prisiljena oditi s kolesom 7 km daleč na občino Imotski. Tam sva pri kmetijskem referentu našla nekaj vaščanov, ki so zahtevali, da morava čebele umakniti.

Najini prošnji so izgubili, morala sva napraviti novi, ki pa sta bili takoj negativno rešeni (odločbo prilagam):

NARODNI ODBOR OPĆINE — IMOTSKI

Odjel privrede

Imotski, dne 22. IX. 1956. god.

Broj: 6509/56.

Odjel privrede Narodnog odbora općine Imotski kao organ nadležan za poslove privrede temeljem čl. 12 Zakona o narodnim odborima općina, a nakon dobivenih podataka, donosi se

R J E Š E N J E :

KOSTELIĆ FRANC, LJUBLJANA.

zabranjuje se, da na području sela Poljica kao i inače na području općine Imotski drži pčele.

Imenovani je dužan, da odmah ukloni košnjice koje je donio i postavio u selo Poljica. U koliko se to ne učini u roku od 24 sata pčele će biti odstranjene na teret vlasnika.

Protiv ovog rješenja imade mjesta žalbi u roku od 15 dana na odjel privrede NO kotara Makarska, ali se ista zbog opasnosti od štete proglašuje bez odgovodne moći.

R A Z L O Ž I :

Imenovani je podnio molbu odjelu privrede ovog NO kojom je tražio dozvolu, da svoje pčele može donijeti na pašu na područje ovog NO-a i to baš u selo Poljica.

Još prije nego što mu je doneseno rješenje po molbi, imenovani je preselio svoj pčelinjak i pčele smjestio u selo Poljice bez dozvole.

Pri tome pčele u velikom su broju navalile na groždje koje se nalazi u zadnjem stadiju sazrijevanja tako, da prave veliku štetu. Među seljanima sela Poljica nastala je protiv toga uzbuna i negodovanje, to tim prije što je ovogodišnja berba groždja dosta podbacila.

Da nebi nastala veća šteta po interese u selu Poljica donosi se rješenje.

S. F. — S. N.

Načelnik:
(podpis nečitljiv)

O tome obavjest:

- 1) KOSTELIĆ FRANE — Ljubljana
- 2)
- 3) Sastav.

Zato sva odšla v bližnjo gostilno in takoj napravila pritožbo na okraj Makarsko, en izvod prepisa pa sva pustila pri predsedniku občine. Ko sva se vrnila k čebelam, je bil tam že kmetijski referent z dvema uslužbencema. Iskali so prevozno sredstvo, da bi čebele odpeljali. Toda kam...? Zahtevali so od naju, naj čebele zapreva (bilo je okrog poldneva). Smejala sva se jima. Nato je začel kmetijski referent moje čebele zapirati. Kar naenkrat so ga čebele obdelale za njegovo dobrohotno delo. Kar vidno je zatekal in pobegnil... Dokler je še malo videl, sva mu pokazala pritožbe s pripombo, da je prepis obeh pri predsedniku občine in da jih prej ne bova umaknila, dokler ne bo rešena pritožba. Za ta čas pa odpotujeva vsak na svoj dom, jaz v Ljubljano, Filip pa v Novo Gradiško. Zato sva pustila tudi naslove v pritožbi.

Filip se je vrnil k čebelam že po nekaj dneh in mi takoj pisмено sporočil v Ljubljano, da je pri čebelah vse v redu in da nihče več ne nagaja, ne kmetje ne občina.

Čebele sva imela v zaprtih dvoriščih, kjer so bili hudi psi čuvaji, pa tudi gospodarji so bili dobri, pošteni in skrbni, seveda za primerno nagrado.

Na svojo pritožbo iz Makarske sploh nisva dobila nobenega odgovora. Jaz sem se potem takoj vrnil k čebelam. Bilo je vse v redu, le paša je bila to leto na žepku zelo slaba.◀

Clani čebelarke družine Zerjav na Koroškem po občnem zboru

ZDRAVSTVENI KOTIČEK

DR. LEON KOCJAN

Čebelarški oddelek v Liebefeldu pri Bernu v Švici objavlja v decembrski številki 1966 časopisa »SCHWEIZERISCHE BIENENZEITUNG«, da je bila v mesecu oktobru 1966 ugotovljena kuga čebelje zalege (huda gniloba) v 7 čebelarstvih v 4 različnih krajih, okrajih in kantonih. V preiskavo pošiljajo pregledniki čebel vzorce satov, ki so sumljivi. Ti pregledniki se imenujejo »Bienenberater«. Če ugotovijo kugo čebelje zalege (hudo gniloba), zavod takoj telefonično obvesti okrajnega veterinarskega inšpektorja. Pismo poročilo o pregledu prejme tudi preglednik.

Zapovedi za higieno v čebelnjaku so prejeli letos udeleženci tečajev za izpopolnjevanje znanja o zdravstvenem varstvu čebel. V teh zapovedih so ukrepi in navodila za preprečevanje širjenja čebeljih boleznih, katerim posvečajo največjo pozornost. Ker bodo ta navodila s pridom lahko priporočali tudi naši pregledniki čebel, jih navajam v celoti:

1. Priporočamo največjo previdnost pri nakupu čebel.
2. Ne kupuj rabljenih predmetov niti starih rabljenih panjev!
3. Bodi previden pri krmljenju z nepoznanimi krmili (pogačami)!
4. Vzdržuj največjo snago pri vseh opravilih v čebelnjaku:
 - a) imej čist predpasnik ali delovni plašč,
 - b) delaj s temeljito opranimi rokami,
 - c) umivaj posodo temeljito,
 - d) temeljito naj bodo umiti tudi panji (včasih tudi čebelnjak),
 - e) opravljaj vse delo pri posameznih čebeljih družinah ločeno, to je prvi pogoj pri delu,
 - f) panjev in čebel ne čisti oziroma ne ometaj vedno z istim pesom ali omelcem!
 - g) (velja za preglednika) imej vedno pri roki pinceto za odvzem zalege (materiala za preiskavo) in 100 % alkohol!
5. Imej v čebelnjaku samo močne družine. Ne združuj nikoli več slabšev pred čebelnjakom!
6. Pospešuj naravne pogoje čebelarjenja (prevažanje) in tudi odpornost čebeljih družin proti nalezljivim boleznim in vremenskim nepravilnostim in to z načrtno vzrejo in s čebeljimi rodovi, ki so se že prilagodili.
7. Obnavljaj sate in obžgi satnike in sate!
8. Pred čebelnjakom ne ometaj medenih satov; tu ne sme ostati nobena kapljica medu!
9. Stare sate hitro obnavljaj!
10. V čebelnjakih, kjer so napadle nalezljive bolezni čebelje družine, bodi še leta čuječ in previden!

Na 88. zborovanju švicarskih nemško govorečih delegatov in prijateljev čebel dne 27. septembra 1966 v Liestalu pri Baslu je imel predavanje tudi predsednik deželne zveze badenskih čebelarjev dr. Gnädinger iz Zapadne Nemčije. Po naštevanju organizacijskih in šolskih problemov je najprej razpravljal o pojavih in zatiranju čebeljih boleznih.

Za zatiranje nose mavosti v pokrajini Baden že več let uspešno uporabljajo nose mak.

V letu 1966 so imeli okoli 500 primerov kuge čebelje zalege (hude gnilobe). Takoj po uradni ugotovitvi kuge so začeli izvajati predpisane ukrepe, ki jih izda pristojna veterinarska inšpekcija. Pojavlja se tudi pršičavost in za njeno zatiranje skrbi veterinarska služba. »Zdravstvena služba za čebele« je v središču pozornosti. Zdravljenju obolenih čebeljih družin posvečajo v pokrajini Baden kar največjo skrb.

Vodja zveznega Inštituta za čebelarstvo na Dunaju dr. Th. Jachimovicz je na tečaju za prevaževalce čebel v letu 1966 opozoril na infekcijska obolenja krvi pri čebelah, to je na septikemijo in rikeciozo. Opozarjal je predvsem na dejstvo, da obstajajo pri odraslih čebelah številna obolenja mešanih infekcij, to je, da čebele hkrati bolujejo za nose mo in septikemijo, za nose mo, amebozo in septikemijo, rikeciozo in nose mo. Kakor posamezne čebele tako lahko čebelje družine napade več povzročiteljev raznih čebeljih bolezní. S tem problemom se je zadnja leta zlasti intenzivno bavil dr. Wille na čebelarstem oddelku v Liebefeldu.

V decembrski številki časopisa Bienenvater so ponovno naštetá mnoga znamenja omenjenih bolezní:

Nezadosten razvoj čebeljih družin kljub dobrim zunanjim pogojem. Večje število mrtvic ne samo po prezimovanju oziroma v neugodnih vremenskih razmerah, temveč umiranje čebel skozi celo leto in to polagoma, skoraj neopazno ali pa nenadoma in zelo opazno.

Iznašanje oslabeledih čebel vseh starosti iz panja. Take čebele potem druge raztrgajo.

Pojav skakajočih čebel na žrelu in na tleh.

Razširjena krila čebel, nesposobnost letenja, tresoče gibanje čebel, drhtenje, podobno kot pri zastrupljenih čebelah.

Včasih opazimo, da razpadajo mrtve čebele.

Pogosto opazimo, toda ne vedno, da odpadejo vse dlačice; zato govorimo tudi o »počrnelosti« čebel.

Čebele izmetavajo zalego.

Opazovanja pri pregledovanju zalege: čebele padajo z zaleženih satov, zapuščajo zalego, zalega je presledkasta, pokrovci udrti, osušena zalega, obarvane ličinke. Pri odprti zalegi različno obarvana ali prozorna zalega.

Čebelje družine rade prelegajo. Večkrat opazimo več matic poleg stare.

Pritlikave oblike čebel.

Zmanjšana dejavnost čebel pri delu in nabiranju medu.

Vse naštete bolezenske pojave je zelo težko razdeliti in uvrstiti med določena znamenja posameznih bolezní. Tudi mikroskopsko razlikovanje posameznih oblik povzročiteljev je zelo težko.

Na vprašanje, kaj naj napravi čebelar, našteva dr. Jachimovicz tale časasna priporočila:

1. Izločimo slabiče, torej takšne čebelje družine, ki so v razvoju zastale. Ne združujmo takšnih družin med seboj ali z zdravimi družinami.

2. Izolirajmo čebelje družine, ki kažejo akutna znamenja bolezní, od zdravih družin. Prevoz družin v kraje z boljšimi donosi se je pokazal dosedaj kot zelo uspešen ukrep.

3. Opazujemo, če se znamenja bolezni ponavljajo v istem ali tudi v naslednjem letu. Če ugotovimo ponavljanje tudi v naslednjem letu, je najboljša, da družine zažveplamo.

4. Preprečujemo prenos povzročiteljev bolezni od obolelih na zdrave čebelje družine takole: Bodimo previdni pri združevanju. Ne zamenjajmo satov. Čim manj čebel zmečkajmo pri delu. V splošnem skrbimo za največjo snago v čebelnjaku, pri orodju, točenju itd.!

5. Postavljamo čebelnjake narazen in ne kopičimo čebel na enem mestu!

NOVOLETNI POGOVOR S SODELAVCI IN BRALCI

UREDNIK

Staro leto se je spet zasukalo in utonilo v preteklost. S seboj je odneslo nešteto naših izpolnjenih in neizpoljenih načrtov ter želja. Kot vselej pa nam je tudi tokrat ostalo upanje, da nam bo novo leto prineslo kaj boljšega kot staro. O, da bi le! *Srečno in medeno novo leto 1967!*

Naši predniki so nekdam ob tem času delali obračune s svojimi posli. Natančno so pretehtali svoje delo in potem ugotavljali, koliko tolarjev je še ostalo v usnjenih mošnjičkih. Tudi čebelarji smo jim precej podobni. Saj prej res ne najdemo časa, da bi sedli in pregledali svoje delo ter začeli premišljevati, kaj je bilo v preteklem letu prav in kaj napak. Zdaj čebele mirno počivajo, zunaj je že pošteno mraz in tako prijetno je sedeti v topli sobi ob zavesti, da je vse delo v čebelnjaku za nami in zdaj že lahko delamo načrte za prihodnje leto. Čebelarski mošnjički so ostali letos večinoma prazni. Najstarejši čebelarji ne pomnijo tako suhe letine. Za silo so odrezali le tisti, ki so imeli spomladi močne družine. Te so lahko izkoristile kratkotrajno pašo in vsaj nekaj nabrale za čebelarja in njegovo boljšo polovico, da bo božji mir v hiši in ne bo očitkov po nepotrebnem. Ob tem se spominjam mladih let, ko sva z očetom strastno prevažala čebele, največkrat res samo prevažala. Ves denar sva zapravila za prevoze, v hiši pa smo bili kar štirje študenti. Pokojna mati so nekaj časa mirno in molče opazovali vse najino početje, potem pa so naju začeli hudo prijemat. Pred vsakim prevozom na pašo je bil v hiši prepir. Včasih jeseni ni bilo niti kapljice medu in mati so ob takih letinah hudomušno odpravili sosede, ki so prišli z lonci in kozarci po sladko strd: »Naša dva ga nista pridelala niti toliko, da bi me z njim pod nosom namazala!« Prav rada je ob taki priložnosti še dodala: »Letos je bil pa naš ata na paši!« Z očetom sva molčala in upala na boljše čase. Še danes naši čebelarji živijo od upanja, da bo le prišla tista dobra letina, ko bo medil vsak kol in takrat bo poplačan ves trud za nazaj in naprej. Z mnogimi čebelarji sem govoril letošnjo jesen. Vsi so globoko segli v žep in čebele dobro nakrmili. Nihče ni tožil in obupal. Vsakdo je pripomnil, da bodo že prišli boljši časi. Dokler imamo v svojih vrstah take ljudi, se nam res ni treba bati, da bo naše čebelarstvo propadlo!

V preteklem letu je naš list redno izhajal in čebelarji so bili z njim zadovoljni. Vse, kar sem lani napovedal o vsebini našega lista, se je uresničilo. Objavljali smo pravočasno mesečna navodila, po katerih so se čebelarji ravnali in zato pravilno stregli svojim čebelam. V list smo natrosili vsakršnih novic iz domačega in tujega čebelarskega sveta in tako seznanjali naše bralce z najnovejšim dogajanjem na čebelarskem znanstvenem področju. Skušali smo storiti vse, da bi bil list čim bolj pester. Nekaterim niso bili všeč suboparni zapisniki in razna organizacijska in podobna poročila. Dobro vem za to, toda tudi take stvari morajo biti, saj jih najdemo tudi v drugih čebelarskih listih po svetu. Strinjam pa se z bralci, naj bodo kratka in naj jih bo čim manj. Čebelarji pripovedujejo, da prebero list takoj, ko ga dobe. Tako so nestrpni in obenem navdušeni za čebelarsko stvar. Naj na tem mestu napišem, kar mi je povedal zadnjič na predavanju neki čebelar iz kamniškega čebelarskega društva: »Veste, moja žena mi Čebelarja vselej skrije, ko ga prinese poštar. Izroči mi ga šele zvečer po opravljenem domačem delu. Ko bi mi ga izročila, ko pridem iz službe, potem bi tisto popoldne prav gotovo doma ničesar ne napravil!« Kar priznamo, da je žena tega moža prav lepo vzgojila.

Lani sem obljubil, da se bo med letom oglasil tudi Bonifacij Sršen in napisal kaj veselega. Naši čebelarji radi bero take stvari in morda so lani kaj takega pogrešali. Bonifacij je bil lani preveč zaposlen s svojimi muhami in ni utegnil pobrskati po svojih spominih. Zdaj pa je že napisal prve vrstice in zanimivo bo brati, kako se je kot mlad čebelar šolal in kako močno so ga likali starejši čebelarji.

Lepa hvala vsem sodelavcem, ki so mi poslali obilo gradiva, tako da tudi za v bodoče nisem v zadregi zanj. Lepo pa prosim za potrpljenje glede objave. Toliko različnih stvari se je nabralo, da se mape le počasi praznijo. Vse bo prišlo na vrsto ob svojem času! Lepo se moram zahvaliti tudi članom uredniškega odbora, ki so mi zvesto stali ob strani in mi pomagali pri izbiri ter pripravljanju gradiva in me tudi opozorili na to ali ono napako. Kjerkoli pač ljudje delajo, lahko tudi greše. Vsi pa imamo dobro voljo in si močno prizadevamo, da bi bil list zares vzoren. To je naša največja želja.

Namesto uvodnih vinjet že od leta 1955 uporabljamo slike panjskih končnic. Večino najlepših in najvrednejših smo že objavili, zdaj pa smo z njimi zares pri kraju. Če ne bomo našli še kakih res kvalitetnih, bomo raje uporabljali sodobne fotografije s čebelarsko tematiko. Take imajo namreč drugi čebelarski listi po svetu.

Kaj smo storili lani za napredek slovenskega čebelarstva? Ali res nazadujemo, kot nam očitujejo nekateri naši stari nasprotniki. Še vedno smo na svoji poti k napredku. Morda korakamo po njej z bolj počasnimi koraki, toda obstali še nismo in tudi ne bomo. Zveza je lani dovolj storila za napredek slovenskega čebelarstva, čeprav ni dobila za to skoro nobene podpore. Spet smo morali zajemati iz rezerv, da bi ne bili obstali. Zanimivo je, da nam očitujejo nazadnjaštvo prav tisti ljudje, ki so vselej kazali hrbet slovenskim čebelarjem. Po njihovem mnenju je začelo slovensko čebelarstvo propadati takrat, ko je prenehal s svojim delovanjem Agromel. Po mnenju teh ljudi nazadujemo zlasti zato, ker nismo kar čez noč uvedli panjev z nakladami, kot da bi nam ti panji prinesli tudi boljše paše in

boljše načine čebelarjenja. Nasprotniki radi poudarjajo, da čebelarimo še vedno v zastarelih žnideršičih. To je naša velika napaka in krivda! Nostra culpa! Ko nam torej ti ljudje očitujejo nazadnjaštvo, ker čebelarimo v preživelih žnideršičih, pa sami v isti sapi, ko drugim priporočajo sodobne panje z nakladami, sami kar najkrepkeje čebelarijo v »zastarelih« žnideršičih! Pa pustimo danes razpravo o tem. Morda kdaj drugič več. Naš list je bil vselej širokogruden in je pisal o enih in drugih panjih. Nikdar nisimo zanikali, da tudi nakladni panj nima svojih vrednosti. Toda pri tem le poudarimo, da jih ima tudi žnideršič! Razpravljanje o enem in drugem panju pa ni najvažnejša in bistvena stvar slovenskega čebelarstva, ki bi ji bilo treba posvetiti prvo in največjo skrb ter cele strani v našem listu. Dovolj drugih in važnejših skrbi in nalog imamo!

Le samo na kratko pogledjmo, kaj je Zveza storila v preteklem letu za napredek našega čebelarstva. Že samo izdajanje strokovnega glasila opravičuje njen obstoj, pa če ne bi bilo prav nič drugega. Priredila je več tečajev in predavanj pri naših čebelarskih enotah. Lani smo se živo povezali z avstrijsko čebelarsko organizacijo in začeli zdraviti bolezní vzdolž državne meje. V ta namen smo se povezali tudi z italijanskimi čebelarji. Zveza je pomagala pri ustanovitvi vzorne plemenilne postaje v Zelenici in moralno podprla tudi drugo v Bohinju. Kupili smo nove upravne prostore in prodali stare. Naše najboljše vzrejevalce je poslala Zveza na tečaj v Gradec. Tudi na čebelarsko šolo smo začeli misliti. Pri tem pa je nastalo ponekod nerazumevanje zanjo, kajti nekateri čebelarji so menili, da gre tu za poklicno čebelarsko šolo, kakršno smo že imeli. Ta se res ni obnesla, saj njeni absolventi sploh niso dobili zaposlitve. Našo novo šolo bi morda bolj imenovali čebelarski dom. Tu bi se zbirali čebelarji, tu bi prirejali občasne tečaje, skozi katere naj bi šlo čim več naših čebelarjev. Podobne šole imajo avstrijski čebelarji in skoro 70 % jih je obiskalo take tečaje. Ni čuda, da pridelajo avstrijski čebelarji povprečno več medu kot naši, saj so tudi bolj izobraženi. Njihove pašne razmere še daleč niso tako ugodne, kot so naše. Naša bodoča šola ali čebelarski dom naj bi bila nekako izobraževalno središče, kamor ne bi hodili čebelarji samo na tečaje, ampak tudi na izlete. Tu bi prirejali čebelarske tabore, zabave, semkaj bi pripeljali tudi čebelarske goste iz zamejstva, ki nas vsako leto bolj obiskujejo. No, prav nobene bojazni ni, da bi Zveza s to šolo zapravila še tiste solde, ki so ji ostali. Naš blagajnik skrbno varuje denar in ko spravi v svojo nenasitno blagajno dinar, ga zlepa več ne dobiš iz nje, če moža dobro ne prepričaš o tem, koliko novih dinarjev bo dobil za starega.

Po kako viharjem morju je plula naša čebelarska barka v preteklosti! Koliko različnih organizacij je med tem že izginilo in splahnelo! Tudi naše bi ne bilo več, ko bi je ne bili krmarili tako pametni in razsodni ljudje. Spomnimo se samo na naše sadjarje, kaj vse so doživeli. In ko enkrat organizacijo razbiješ, jo boš spet težko obnovil. Pogledjmo samo naše bratske hrvatske čebelarje, kako s težavo obnavljajo svojo nekdanj tako cvetočo organizacijo.

Naša organizacija je prebrodila vse viharje in ostala, ob njej pa tisoči in tisoči slovenskih čebelarjev, ki hodijo pošteno in varno po trnovi in naporni poti k napredku. Tudi v novem letu bodimo tako složni in strnjeni

ob svoji Zvezi, potem se za napredek našega čebelarstva res ni treba bati. Močna fronta 6000 slovenskih čebelarjev z 80.000 panji bo premagala vse težave — tudi tiste, ki jim pravimo, da so denarne. Pristojni krogi so menda že začeli uvidevati, da ta močna strnjena fronta slovenskih čebelarjev nekaj pomeni in da ni brez koristi za našo skupnost.

SREČNO IN MEDENO NOVO LETO!

NAŠ ČEBELARSKI NARAŠČAJ*

EDI SENEGACNIK

Čebele so zelo koristne žuželke in zveste človekove uspremljevalke ne morda zaradi medu in voska, pač pa predvsem zaradi oprasha. Že dolgo vemo, da bi brez čebel ne bilo sadja, povrtnin in kaljivega semena. Večji del oprasha opravijo prav čebele in zato so postale nepogrešljive pomočnice sodobnega sadjarja, vrtnarja, semenarja in kmetovalca nasploh. Tega se zavedajo v vseh naprednih deželah, kjer čebelarstvo tudi na vso moč podpirajo. Tudi pri nas bi moralo biti tako. Toda iz leta v leto ugotavljamo, da se skupnost za čebelarstvo ne briga. Zato ga tudi ne podpira in mu skorajda ne posveča nobene pozornosti. Vsa skrb je prepuščena čebelarjem samim oziroma njihovim čebelarskim organizacijam. Ko bi le-te tako plodno ne delovale in skrbele za napredek, bi pri nas že lahko govorili o nazadovanju in počasnem propadu našega čebelarstva.

Statistika nam je pokazala, da so med čebelarji večinoma starejši ljudje. Ko čebelar umre, ga prav redko nadomesti kak član njegove družine. Za čebelarjem gredo navadno tudi njegove čebele. Zato ni prav nič čudnega, da se danes upravičeno sprašujemo, kaj bo z našim čebelarstvom, če ne bomo poskrbeli za naraščaj. Vsepovsod skrbijo sicer za strokovne kadre in zato imamo na voljo nič koliko različnih strokovnih šol, kjer se izobražujejo mladi ljudje za različne poklice. Včasih je imela skoro vsaka ljudska šola svoj čebeljak. V šolskem vrtu je človek lahko opazil poleg manjše drevsnice še nekaj panjev čebel v ličnem uljnjačku. V šoli so bili učitelji, ki so bili dobro poučeni o sadjarstvu in čebelarstvu. Zato so bile šole takrat nekako središče za kmetijsko izobraževanje. Otroke so že v nežni mladosti seznanili s čebelami in njihovim življenjem. Se danes nam povedo stari čebelarji, da so jih navdušili za čebele njihovi učitelji. Zanje to takrat ni bilo težko, saj so na učiteljski poučevali poleg drugih predmetov tudi po nekaj ur čebelarstva. Ljubljansko učiteljski je imelo takrat v svojem vrtu vzoren šolski čebeljak. Naša čebelarska organizacija je že večkrat predlagala, naj bi tudi danes vnesli v predmetnik na učiteljskih po nekaj ur čebelarstva vsaj v zadnjih dveh letnikih. Naših predlogov pa ni nihče upošteval. Celu na kmetijskih šolah ne kažejo več zanimanja za čebelarstvo, ponekod so čebele celo opustili kot nerentabilne. Tudi naša čebelarska podjetja, ki so jih ustanovili po vojni, se niso obnesla. Zapustila

* Predavanje v Radijski kmetijski univerzi dne 25. novembra 1966.

so nam zelo žalostno dediščino in tako je vsa skrb za napredek čebelarstva ostala na naših čebelarških organizacijah, predvsem pa na Zvezi čebelarških društev v Ljubljani. Tu smo že večkrat razpravljali o tem, kako bi pritegnili v svoje vrste čim več mladih ljudi. Uspelo nam je, da smo na 18 osnovnih šolah ustanovili pionirske čebelarške krožke, v katerih se mladi ljudje zelo radi udeležujejo. Nekatere krožke smo tudi nagradili in jim podarili panje, čebelarško orodje ali satnice. Zveza čebelarških društev prireja po deželi čebelarška predavanja, ki jih ponazorjujejo filmi iz življenja čebel. Na vsa taka predavanja povabimo tudi pionirje iz osnovnih šol in drugo mladino.

Pogosto slišimo, da se mladina v današnji atomski in elektronski dobi ne zanima več za poklice in dejavnosti, ki so v neposredni zvezi z naravo. Morda pa se motimo, ko kaj takega trdimo. Mlade ljudi se da prav lahko pridobiti z živo besedo in lepim zgledom. Kjerkoli je učitelj v šoli pokazal otrokom opazovalni stekleni panj in jim opisal življenje čebel, njihove koristi in jim povrh še povedal, kaj vse ima čebelar od njih, jih je gotovo vse navdušil, nekaj pa celo pridobil za bodoče čebelarje. Če jih je potem še popeljal v svoj čebelnjak, jim tu odprl panje, pokazal čebele, opisal njihovo zanimivo življenje ter jim pokazal morda tudi nekaj najvažnejših čebelarških opravil in povedal še kako zanimivo čebelarško dogodivščino, je prav gotovo pridobil nekaj novih čebelarjev. Tako bi morali tudi čebelarji sami pridobivati mlade ljudi, zlasti tam, kjer tega ni storila šola. Čebelarji naj se le vprašajo, koliko so sami doslej storili, da bi pridobili kakega mladega človeka za čebelarjenje. Čebelarji bodo lahko tu storili več kakor šola. Res ni dovolj, če venomer tožimo, da nimamo naraščaja, pri tem pa prav ničesar ne storimo, da bi ga pridobili. Prepričani smo, da se bo tudi naša družba prej ali slej zavedla, kaj pomeni čebelarstvo za našo skupnost. Danes namreč slovenski čebelarji s svojimi uslugami močno pomagamo skupnosti, ki bo sicer morala sama poskrbeti za opraševanje bodočih sadnih plantaž, jagodičevja in drugih kulturnih rastlin, če bo naše sedanje čebelarstvo nazadovalo ali morda celo propadlo. In ta služba potem ne bo tako poceni, kot so današnje usluge slovenskih čebelarjev.

Danes so čebelji panji in čebelarške potreščine zares dragi. Tu se na žalost ustavimo ob nesrečnem denarju, ki hoče ali celo mora biti danes merilo za vsako delo. Denar ne bi smel biti vzrok za to, da bi mladi ljudje ne začeli čebelariti.

Pomagajmo jim in prenehajmo tožiti, da ni naraščaja. Marsikak čebelar bi lahko postal učitelj oziroma mentor mlademu začetniku. Pri tem bi mu za prvo silo pomagal s kakim starim panjem, z rojem in satnicami. Pridružil bi se mu tudi kak drug čebelar. Tako bi v nekaj letih imeli v svojih vrstah lepo število mladih čebelarjev, ki bi potem za uslugo lahko pomagali starejšim čebelarjem pri težjih čebelarških opravilih. Marsikdo meni, da zlasti mestne mladine ni moč pritegniti in navdušiti za čebelarjenje. To pa ne drži. Poglejmo samo, kako je bilo na Poljanski gimnaziji v Ljubljani. Ko so si dijaki ogledali barvni film iz življenja čebel, se jih je več kot 50 prijavilo v čebelarški krožek. Prav radi so hodili k predavanjem in še in še so se prijavljali novi. Ko so potem v Slovenskem čebelarju opisali delovanje krožka, jim je čebelarško društvo na Vrhniki podarilo nov panj.

neki čebelar čebeljo družino s satjem, podjetje Medex pa je obljubilo paviljonček za panj. Tako bi se lahko zgodilo tudi še kje drugje, le dobre volje je treba.

Iz izkušenj vemo, da mladi ljudje, ki smo jih navdušili za čebelarjenje, zlepa ne bi opustili svojih čebel. Prav težko bi jih spravili od njih v gostilno ali na kako hrupno zabavo. Če bi jih potem vprašali, kako je to mogoče, da so se tako navezali na čebele, bi nam skoro sleherni odgovoril: »Pri čebelah sem doživel toliko lepih trenutkov, da so me popolnoma prevzele. Nikjer drugje v naravi ne bi našel tiste tihe sprostitve, ki me popolnoma pomiri in daje novih moči za nadaljnje delo. Nikjer ne bi mogel biti tako povezan z naravo in prav nikjer ne bi mogel tako nazorno opazovati njeno skrivnostno snovanje kot prav v življenju teh ljubkih žuželk.«

ZAČNIMO ČEBELARITI V MLADOSTI

STANKO TOMŠIČ

Ker sem sam pionir, je tudi to, kar bom napisal, namenjeno predvsem pionirjem in mladincem.

V Slovenskem čebelarju je bilo napisane že precej kritike na račun mladih, kako malo se zanimajo za čebelarstvo.

Rečeno je tudi, da se sinovi čebelarjev ne zanimajo za čebelice. Res je, da mi mladi najraje hodimo na izlete in se raje posvečamo športu. Vse to je lepo, moramo pa tudi vedeti, da je čebelarjenje tudi neke vrste šport, ki je povrh še koristen za kmetijstvo in sadjarstvo. Vem, da so čebelji piki neprijetni. Pred njimi pa se lahko zavarujemo.

Kako uživam spomladi, ko čebelice izletavajo! Sedim na toplem soncu pred čebelnjakom in jih opazujem.

Največji užitek pa je takrat, kadar čebele rojijo. Ko sem končal prvi razred osnovne šole, mi je podaril oče za odličen uspeh kranjič s čebelami. Še isto leto mi je rojil. Ker pa očeta ni bilo doma, sem ga moral ogrebsti sam. Radovedni sosedje so me opazovali in meni je lepo uspelo. Tako sem imel dve družinici. Čez dober teden sem dobil nepričakovano še drugi roj. Sedaj čebelarim že v žnideršičih in delo pri njih mi gre lepo od rok.

Zdaj bom opisal še nenavaden dogodek. Zgodilo se je nekaj, o čemer je poprej oče vedno trdil, da je kaj takega nemogoče.

V žnideršičevem panju je bil izrojenc. Matica se je menda izgubila na prahi. Ker mi je oče dejal, da ni dobro brskati po panju, dokler je matica še mlada, sem ga tudi pustil pri miru dalj časa. Bil pa sem nestrpen in zato sem panj pregledal. Matice ni bilo nikjer. Prosil sem očeta za nesprašeno matico. Tudi ta se je izgubila. Zelo sem bil žalosten in zato sem dobil od očeta še eno lepo, mlado, oplojeno matico. Dal sem jo v kletko, zamašil z voskom in šele čez teden dni pogledal, kaj je z njo. Presenečen sem bil, kó je bila matica še v kletki. Sam sem jo odmašil in videl, kako je v spremstvu čebel odkorakala na sat. Že čez nekaj dni sem pogledal v panj in videl matico, kako lepo zalega. Tako sem pustil dalj časa panj pri miru.

Nekega dne, ko sem opazoval pred žrelom, so se pojavile nenavadne čebele. Pohitel sem k očetu, pokazal spačeno čebelo in oba sva pohitela k panju, ga pregledala in ugotovila, da matica v redu zalega. Tiste spačke pa so zalegale čebele, ker ni bilo dolgo matice. Pustila sva vse pri miru in ta panj opazovala. Spački, ki niso bili ne trotje niti čebele, so čez čas izginili in tako je postala družina močna. Menim, da so čebele zalegale takrat, ko je bila matica v kletki.

Vsem mladim pogum, posebno sinovom čebelarjev. Začnite in dobili boste veselje do ljubkih živalic!

Mladi čebelarski naraščaj iz Slovenske Bistrice s svojima vodjema

A FORIZMI

Če hočeš biti truda svojega vesel,
potem posnemaj delavnost čebel.

Če te čebela piči,
zobe stisni, a ne kriči.

Kjer je paša noč in dan,
tam vsak šušmar je modrijan.

Kakor konj in osel nista par,
tudi ni vsak mojster, kdor je čebelar.

Če mede koli in če medu hlod,
zna prav čebelariti kmet in gospod.

Kadar zasrbi te koža,
tja k čebeli pojdi, z želom te poboža.

novice iz čebelarškega sveta

Koliko panjev je na svetu? Določiti resnično število panjev na svetu je najbrž nemogoče, ker se podatki v poedinih čebelarških revijah med seboj precej razlikujejo. Najnižje število, ki ga navajajo, bi po nemških podatkih bilo okrog 27 milijonov, najvišje pa, ki ga navajajo v sovjetski reviji Pčelovodstvu, je 41 milijonov. Podatke za Pčelovodstvo je zbral Trubecki, vendar tudi števila, ki ga je on postavil, še daleč ne moremo smatrati kot povsem ustrezno, ker se nanaša skupno le na 70 dežel. Tako npr. je za Afriko imel podatke samo o Abesiniji, ne pa tudi za ostale države tega kontinenta, v katerih naj bi po nekaterih virih bilo še okrog milijon in pol panjev. V Južni Ameriki naj bi bilo, izvzemši Argentino, 251.000 panjev. Po podatkih UNESCO naj bi bilo v Jordaniji, Iranu, Iraku, Libiji in Saudovi Arabiji približno 68.000 panjev. Po statistiki Trubeckega bi razdelitev panjev po štiridesetih važnejših državah bila sledeča:

Sovjetska zveza	10.060.000
ZDA	5.517.000
Kitajska	5.000.000
ZR Nemčija	1.560.000
Etiopija	1.500.000
Španija	1.400.000
Turčija	1.381.000
Francija	1.200.000
Poljska	1.200.000
Čehoslovaška	1.178.000
Romunija	900.000
Jugoslavija	800.000
Italija	720.000
Argentiniya	710.000
Grčija	700.000
Bolgarija	679.000
R. A. U.	595.000
DR Nemčija	582.000
Madžarska	550.000
Mehika	500.000
Portugalska	475.000
Avstralija	450.000
Avstrija	440.000
Kanada	353.000
Maroko	313.000
Švica	280.000
Danska	270.000
Velika Britanija	220.000

Japonska	210.000
Nova Zelandija	200.000
Irski	185.000
Dominikanska republika	172.000
Kuba	125.000
Gvatemala	118.000
Indija	108.000
Švedska	100.000
Sirija	74.000
Belgija	59.000
Izrael	44.000
Finska	20.000

Kot je razvidno iz gornjih podatkov, ni nikake logične povezanosti med številom panjev, številom prebivalstva in velikostjo neke dežele. Predvsem pa je presenetljivo, da je celo v državah, ki so že visoko na severu, npr. v Danski, Švedski, Kanadi, Finski itd. število panjev kljub dostikrat neugodnim podnebnim pogojem sorazmerno visoko. V tem je pravzaprav samo nov dokaz za to, da se po vsem svetu dobro zavedajo, kako potrebno je čebelarstvo, obenem pa vidimo, da tudi na mrzlem severu ljubijo to pridno živalco, ki človeku, zlasti pa še otrokom že od pamtiveka zares slajša življenje.

J. S.

Ing. R. Jordan, znani čebelarški strokovnjak, je opazoval različne vrste živali, ki so jih imeli za čebelje škodljivce in je prišel do zaključka, da bi morali več misliti pri njihovem uničevanju. Tako lahko celo bele uši, če jih je mnogo, rešijo človeku življenje, ker ga pri hudem mrazu in s tem povezani nevarnosti zmrznjenja neprestano silijo, da se premika. Pri čebeljih škodljivcih je treba vedno upoštevati, da morajo izpolniti kako nalogo pri vladanju narave. Le če se pojavijo v velikem številu in tako postanejo nevarne, mora čebelar vmes poseči.

Ing. Jordan povzema, da je korist os, če upoštevamo celotno naravo, mnogo večja kot škoda, ki jo lahko povzročijo čebeljim družinam;

da imajo čmrlji v službi kmetovalcev velik pomen, ker opraušujejo zlasti črno deteljo in jih je zato treba brezpogojno

varovati, ne pa ubijati, če se tu in tam pojavijo pri našem čebelnjaku;

da *knjižni škorpion* zasleduje ličinke voščenega molja ter jih uničuje. Je torej za čebelje družine koristen in ga ne velja ubijati;

da je *voščena vešča* nevarna škodljivka, ker uničuje satje. Zato jo je treba neprestano zasledovati in uničevati;

da se je *slaninar* sicer izkazal koristnega, ker se hrani z ličinkami voščenega molja, vendar lahko prenaša hudo gnilobo in bi ga bilo treba zato zatirati.

Po »Die Biene« 1966 S. R.

Cebele in gozdje. Ponekod v Nemčiji so si v lasel vinogradniki in čebelarji, češ da se čebele na jesen lotijo sladkega grozdja. Tako je neki vinogradnik iz Južne Francije pravilno spoznal, da čebele ne morejo načeti grozdnih jagod. Le če so jih načele ose ali če so se same razpočile, lahko čebele na odprtih mestih srkajo sladki sok. Tega pa ta vinogradnik noče preprečiti, ampak še celo podpira. Poškodovane jagode naj čebele, ose ali muhe do kraja izpijejo. Če tega ne storijo, začnejo gniti in z gnilobo okužijo tudi svojo okolico. Zato je ta možak sklenil z nekim čebelarjem celo pogodbo, po kateri postavi o pravem času 20 panjev v njegov vinograd, ki meri 5 ha, kot varnostno policijo proti gnilobi grozdja.

Po »Imkerfreund« 1966 S. R.

Rdeča gozdna mravlja varuje gozd. V nasprotju z drugimi vrstami mravelj, ki so čisto sila nadležne ali celo škodljive, je rdeča gozdna mravlja koristna, ker spada med najvnetejše uničevalce škodljivega gozdnega mrčesa. Kar daleč okoli svojih gričastih gnezdišč, ki so neredko meter in več visoka ter se pod zemeljsko površino še nadalje razprostirajo, prežijo marljive gozdne mravlje celo poletje neprestano na plen. Pretaknejo v svoji okolici vsako zakotje na zemlji, v stelji, v starih štorih in na drevju do najvišjih vrhov. Vse, kar jim v njihovem lovišču pride pred čeljusti, je izgubljeno. Plen, ki mu dajejo prednost, so predvsem vsi najhujši gozdni škodljivci.

Po podatkih prof. Grosswalda, ki je natančno preiskal življenje mravelj, lahko ena sama njihova družina v enem dnevu pokonča 100.000 škodljivcev, v enem poletju pa kakih 10 milijonov. Neredko so v popolnoma izžrtem gozdnem zemljišču

okoli gnezdišč rdeče mravlje našli zelene oaze, velike 2 do 5 ha, ki niso bile izžrte.

Na žalost so naravne nasebine gozdnih mravelj zaradi poškodovanja ali celo uničevanja njihovih gnezdišč že redke; uničujejo jih zlasti ptičarji, ki hranijo svoje ptice z mravljinčimi »jajčeci«, to je z njihovimi bubami. Neredko poškodujejo gnezdišča iz nevednosti gozdni sprehajalci.

Naseljevanje rdečih mravelj v gozdovih in njihov nemoten razvoj je biološka borba proti škodljivcem. Popolnejše se sploh ne da zamisliti.

Gozdne mravlje pa se lahko hranijo tudi s sladkimi izločki drevesnih ušclahnidov, ki jih praviloma gojijo ter jih kot »molzne krave« skrbno redijo, jim strežejo in jih celo noč in dan stražijo proti morebitnim sovražnikom. Zaradi te čudovite preskrbe lahko te mravlje vsak čas svoje krave molzejo. Ni jim torej treba gladovati, tudi takrat ne, ko ni mrčesa, da bi ga lovili.

Po »Die Biene« 1966 S. R.

Prof. dr. Nikolaj Gluškov, direktor čebelarskega inštituta v kraju Rybnoe, SSSR, je umrl. Bil je pomemben čebelarski znanstvenik, ki je zavzemal vidno mesto v svetovni čebelarski znanosti. Udeleževal se je vseh mednarodnih čebelarskih kongresov, na katerih je tudi predaval in užival velik ugled. Močno si je prizadeval, da bi se tudi čebelarstvo v Sovjetski zvezi moderniziralo. Bil je star šele 54 let. Njegova zgodnja smrt je resnično velika izguba za sovjetsko čebelarstvo in pa tudi za mednarodne čebelarske odnose, ki jih je skušal tudi on uspešno vzpostavljati. Pokojnik je bil velik prijatelj Jugoslovanov in je zelo cenil naše čebelarstvo. Z njim smo se na mednarodnih kongresih vselej sestajali in pogovarjali.

E. S.

Zakaj odpove toliko matic? Neki nemški čebelar je 45 let vzrejal matic. Z njimi je imel mnogo uspehov, pa tudi neuspehov. Vsako leto je izmenjal približno polovico svojih starih matic z novimi in bil prepričan, da je izbral najboljše. Vselej pa je moral ugotoviti, da jih je mnogo odpovedalo, in sicer že prvo, nekatere pa drugo leto. Ščasoma je ugotovil, da so matic, ki so odpovedale, sicer imele čebele, vendar premalo dojlj, ki so proizvajale mleček. Taka matica ni

mogla zaleči večjega gnezda. Zato se skrčijo jajčne vodnice in matica postane manjvredna. Takšna matica ne more pri najboljši sposobnosti spraviti svoje družine do viška, tudi ne v drugem letu. Naključje je hotelo, da je taki družini dodal sat s polegajočo se zalego in glej, razvoj je bil sedaj naravnost viharen. Od takrat naprej doda vsaki družini, tudi tistim, ki so izrojile in so že tri do štiri tedne brez matice, sat s polegajočo se zalego, da je dovolj dojilj rednic. Od takrat naprej se ni več zgodilo, da bi matica v prvem letu postala manjvredna. Prej je moral vsako leto v poznem poletju zamenjati matice. Je pa tudi v jeseni tako. Družine, ki so v razmerju z močnimi slabe, se spomladi razvijejo odločno hitreje in bolje, če je v jeseni po končanem pitanju še mnogo mladih polegajočih se čebel, ki gredo neizrabljene skozi zimo in lahko spomladi izpolnijo svojo nalogo kot rednice. Pri takem postopku mlade matice prav redko razočarajo.

Po »Imkerfreund« 1966 S. R.

Maks Schulze, eden izmed vodilnih osebnosti vzhodnonemškega čebelarstva, je umrl v starosti 65 let. Imel je različne funkcije v čebelarskih organizacijah in se je posebno brigal za čebelarsko zakonodajo zlasti glede zastupitev, bolezni in zavarovanja čebel v Demokratični republiki Nemčiji.

E. S.

Skrivnostna čebelja bolezen se je pojavila tudi v mnogih ameriških državah. Kljub najbolj natančnim preiskavam niso mogli ugotoviti, katera bolezen naj bi to bila. Pri njej tudi ne gre za zastupitve s kemičnimi sredstvi. O tej bolezni je pisal tudi predsednik čebelarske Zveze iz Fama-guste na otoku Cipru, kjer se je prav tako pojavila pozimi leta 1964/65. Večina čebelarjev, ki so utrneli izgube, je imela svoje čebele na nižjih gričih, kjer temperatura nikdar ne bade pod ničlo in kjer sptloh niso škropili ali zapraševali sadnega drevja. Večina prizadetih družin je umrla oziroma tako oslabela, da ni imela nobenih donosov s prve pomladne paše, ki se pojavi pri njih že aprila. Predsednik Marangos meni, da je morda po sredi vzreja v istem rodu, kajti v neki družini, ki je bila poletni zelo močna in je pozimi močno oslabela, so se pojavili troti z belimi očmi.

E. S.

O vosku. Dr. Jachimovicz je po »Bienen-vatru« v svojem referatu o vosku govoril tudi o veliki zmoti, ki se še vedno razširja, pa je treba vsakega čebelarja opozoriti, da jo popravi. Nekateri neprestano trdijo, da se donos medu zmanjša, če čebele gradijo. V resnici je pa drugače: čebele, ki gradijo, so marljive nabiralke. To dejstvo je znanstveno dokazano. Pri tem je gradnja, povezana z obnovo satja, obratnotehnična potreba iz dveh razlogov: iz *biološkega*, da ostane obseg časa z ozirom na razvoj čebel neizpremenjen. V večkrat zaleženih zmanjšanih celicah se rode manjše čebele; iz *higienskega*, da se izloči staro satje kot nosilec bolezenskih klic. V vzdrževanju zdravja naših čebel je dandanes posebno nujna zapoved. Tako imenovana izmenjava čebel ima le takrat svoj pomen, če se ji pridruži izmenjava satja. Vsako leto naj se torej po možnosti obnovi polovica plodiščnih satov. V medišču pa so, kakor je znano, nepogrešljivi starejši, da se pri točenju ne lomijo. Če gradijo čebele prepočasno, se da pomagati s krmiljenjem, vendar ne s sladkorno raztopino pri odprtem medišču.

Po »Die Bienenzucht« 1966 S. R.

Zlahtni les za okenca. Da se okenca zaradi vlage v panjih ne napno, jih je treba izdelati iz zlahtnega lesa, ki se ne nopenja; to sicer stane več, prihrani pa čebelarju spomladi mnogo jeze. Tudi brade naj bodo iz takega lesa.

S. R.

Obroček z vijakom na vratcih olajša odpiranje panja.

S. R.

Prestavitev panja na majhno razdaljo: zalego, čebele, matico in večino medenih satov prestavi v drug panj, ki si mu dal nov prostor. V starem panju pusti nekaj medenih satov brez zalege. Pozno zvečer drugega dne, ko so se pačne čebele preselile nazaj v stari panj in se v njem počutijo neobgljene in brezmatične, jih dodaj prestavljeni družini kot tuje čebele, npr. z metodo časopisnega papirja, v medišče.

Po »Die Bienenzucht« 1966 S. R.

Gibanje v korist porabe medu v ZDA. Ima ga na dnevnem redu kmetijski oddelek v svojem prehranbenem programu. Na celem ozemlju ZDA bodo razdelili pol milijona funtov medu pri šolskih malicah.

Pričakujejo, da bodo potem starši kupovali večje količine medu, ki jim ga bo priporočala mladina. Vrh tega so naproseni čebelarji, naj dajo na razpolago vzorce. Pa tudi dnevno časopisje je naredilo obširno propagando v korist medu z namenom, da se večje količine, določene za izvoz, čim prej porabijo in tako dosežejo boljše cene, kar se zgodi, če ponudba medu pade. Američani pričakujejo, da bo njihova akcija uspešna tem bolj, ker ni upanja, da bi Avstralija imela dobro medeno letino in tudi zato, ker se je na trgu pojavil drug velik konzument medu, in sicer Japonska.

Po »Die Bienenzucht« 1966 S. R.

Učinkovanje gradilnega satnika. Ta satnik prispeva s svojim posrednim in neposrednim vplivom na delovno vneto čebel, da se dvigne gospodarnost čebelarstva. Oblika gnezda, ki jo povzroča gradilni satnik, je posledica boljše porazdelitve in izkoriščanja prostora v panju. Tako se zviša donos medu in voska. Pri nekem poskusu se je donos medu zvišal za 60 %, donos voska pa za 165 %. Ob nepretgani paši so prednosti gradilnega satnika največje.

Po »Die Bienenzucht« 1966 S. R.

O občutljivosti za čebelje pike poroča »Die Bienenpflege« med drugim: Nekateri čebelarje čebelji pik sploh ne boli. Mnogi občutijo mimogrede bolečine z večjo ali manjšo oteklino in rdečico okoli zabodišča. Malo jih zbolí vrh tega za srbečo koprivnico, obledelostjo, omedlevico, spotenjem, bruhanjem, drisko, omotico in tesnobo. Vsekakor so čebelarji različno občutljivi za čebelje pike. Celo posamezni čebelar opaža na sebi čas različne občutljivosti — neodvisno od menjačice se strupenosti čebel. Tako lahko občutljivost pri čebelarju npr. z »navado« polagoma popusti, pa se v drugem času zopet stopnjuje do preobčutljivosti. Znanstveniki na državnem newyorškem vseučilišču so iskali vzroke, zakaj so občutljivosti tako različne, pri 45 čebelarjih. Večino teh so čebele pičile petdeset do stokrat na teden, nekatere celo tisoč do dvatisočkrat. Po začetnih vbodnih bolečinah po tednu dni ob ponovnih pikih ni bilo več bolečine, nobene oteklina, nobene rdečice. V krvi 59 čebelarjev so našli protisnovi. Znanstveniki so z ozirom na vse to bili tega mnenja: čim večkrat v kratki razdalji čebele pičijo čebelarja,

tembolj je neobčutljiv. Neobčutljivost ni dolgotrajna. Če torej čebelar čez zimo ne dobi pikov, mora pri spomladanskem opraviilu prenesti najprej zopet boleče pike in mogoče še kake druge nadloge. Če pa se da v tednu dni pičiti vsaj petdesetkrat, lahko pričakuje za tisto leto čas brez bolečine.

Po »Die Bienenzucht« 1966 S. R.

Z oskrbo naše kranjice (drugod po čebelarstvu svetu jo imenujejo carnica) se je po »Imkerfreunde« bavil dr. Bretschko, bivši vodja čebelarstva šole v Gradcu. Nemška čebela se razvija togo, brez velike odvisnosti od okolja. Kranjica je treba popolnoma drugače oskrbovati kot nemško čebelo. Kranjica je občutljiva pasma in zahteva intenzivno oskrbovanje. V velikih čebelarstvih bi z njo težko uspevali. Najvažnejše pri njej je nepretrgan dotok hrane. Če panj s kranjico, ko se spomladi prebudi, do časa, ko mu odpremo medišče in še preko tega vse do začetka glayne paše neprestano ne podpiramo s primernim krmjenjem, ne bo nikoli dal ustreznega donosa. Krmljenje z brozgo (5 delov finega kristalnega sladkorja, 1 del medu) je boljše kakor suhi sladkor ali tekoče krmljenje. Kranjica je močno odvisna od prostorninskih razmerij. Premočan panj zmanjšuje donos, družina tudi ne sme doseči viška svojega razvoja dalj časa pred glavno pašo.

Kaj mislijo naši čebelarji o tej kritiki naše kranjice?

S. R.

Shranjevanje voščin. Vsak skrben čebelar načeloma zbira vse voščine, ki jih dobi pri opravljanju družin in jih čuva pred moljem voščene večče, da mu ne propadejo. Najbolje je seveda, da v čeljuaku in v panjih ne trpi molja. Zato je potrebna najskrbnejša snaga. Pred vsem je treba dno panjev od časa do časa temeljito očistiti in odstraniti vse stari sate in satnike, kjer si je molj naredil svoje rove. Sončni topilnik v tem oziru mnogo koristi čebelarju, saj mu da svetel vosek tudi iz že zaleženih satov. Voščine pa čebelar lahko zbira v polivinilski vreči. Če jo dobro zaveže, so voščine neprodušno zaprte in mrčes ne more usovati niti priti v vrečo. Vendar je dobro dodati v vrečo nekoliko paradiklorbencola, nikakor pa ne naftalina.

S. R.

Se o zdravilnosti medu. Lani meseca junija sem bil po opravkih v Kopru. Začeli smo se pogovarjati o medu. Neka uslužbenka mi je pripovedovala, da je 19-letna deklica hodila dalj časa k zdravniku, ker je imela grde izpuščaje na nogi. Nekdo je njeni materi svetoval, naj poskusi zdraviti nogo z medom. In res so to poskusili. Zvečer so ji namazali nogo z medom in jo lepo ovili, da se ni umazala postelja. Čez nekaj dni so nogo pogledali in opazili, da gre res na bolje. To so še nekajkrat ponovili in dekletu so nogo z medom popolnoma ozdravili.

Bil sem leto in pol v internaciji na Bavarskem blizu mesta Bamberg. Tam sem opazil, kako zelo znajo Nemci ceniti med kot zdravilo. V tisti vasi, kjer sem bil, so bili tudi trije Ukrajinci. Ob nedeljah popoldne, ko smo bili tri ure prosti, smo se obiskovali. Pri vseh hišah sem opazil v kuhinjah vrče medu na mizi.

Skerlj, Tomaj

Ali odda v matičnici zaprta matica svoja jajčeca navzven?

Neki čebelar pripoveduje: »Ko sem pregledoval svoje panje, sem ugotovil, da neka dobra družina nima matice. V takem primeru vzamem vedno mlado matico, jo zaprem dva do tri dni v matičnico in jo potem zaprem s sladkornim testom, da jo čebele osvobodijo. To sem storil tudi to pot, samo s to razliko, da sem pozabil zapisati dan, ko sem matičnico dodal. Razen tega sem zbolel in tako sem prišel šele po 24 dneh v čebelnjak. Kar sem videl sedaj, ko sem panj odprl, me je tako začudilo, da kar nisem mogel verjeti. Dodana matica je bila kakor prej zaprta. Zato sem najprej domneval, da je v družini še ena matica, kajti našel sem pokrito zalego, pa tudi jajčeca na obeh straneh sata z zaprto matico. Čebele so torej sprejele jajčeca zaprte matice, jih znosile v celice in jih oskrbovale.«

Iz »Bienenzucht« 1966 S. R.

Pohlevne čebele ali napadalke. Ze često smo lahko opazovali, da so v nekaterih čebelnjakih čebele zelo mirne, ki obiskovalca prav nič ne nadlegujejo, drugod pa se jim ni mogoče približati brez dobrih varoval. Čebelarji so mnogo razmišljali o tem, zakaj tako. Sedaj pa neki nemški čebelar razpravlja v časopisu »Die Bienenzucht« in v svojih poročilih in predavanjih o miroljubnih balkanskih čebelah karnikah — naših sivkah, ki stoje ob cestah, pa mimoidočih in otrok pri

njihovi igri prav nič ne nadlegujejo. Prav tako opravljajo čebelarji svoja dela skoraj brez dima in brez varoval. Ta čebelar si razlaga to pohlevnost s čistokrvnostjo.

Letos je doživel na svojem stojišču grozotno pikanje. Njegove čebele so bile sicer v splošnem pohlevne, ker dobiva redno matice čiste pasme od vzrejvalcev. Srdite čebele je dobil od nekega čebelarja; bile so popolni bastardi; tudi niso prinesle omembe vrednega medu, med tem ko so se njegove zelo dobro obnesle.

Ob obisku v nekem drugem čebelnjaku s čistimi sivkami, močnimi družinami in polnimi medišči so razložili sate na kozico in še pokazali ves postopek pri vzreji matice, pa so vsa dela opravili brez kadila, brez čebelarskega pokrivala in brez rokavic. Presenetljivo je bilo, in to je vse prisotne čebelarje navdušilo, da je vse poteklo brez vsakega pika.

Iz vsega tega opažanja moramo pač sklepati, da ima čistokrvna sivka v sebi vse te pohlevne lastnosti, stalnost na satju, da vneto nabira; zato bi morali še bolj ceniti čistokrvnost.

Po »Die Bienenzucht« 1966 S. R.

Dober nasvet. Slabe pašne razmere v letu 1966 niso prizadele samo čebel, temveč tudi druge drobne sladkosnedneže — ose in sršene. Ti so bili vsiljivi, stalno so obkrožali čebelnjak, skušali vdreti v panj in pri tem napadali čebele. Posebno v brezpašni dobi, po končani travniški paši, se je ta napadalnost stopnjevala. Meni so se ose vgnezdile prav v čebelnjaku. Tudi sosed se je pritoževal, da ima v čebelnjaku sršene.

Ne morem se pa pritoževati, da bi me ose ali sršeni pikali. Če sem jih pri njihovem požretnem poželenju oviral, so se samo himavsko umaknili, ne da bi pičili. Kljub temu pa sem bil nejevoljen, ker sem se bal za vsako čebelo.

Razmišljajoč, kako bi temu odpomogel, sem se spomnil, da je neki čebelar v borbi proti osam in sršenom svetoval tole: »Obesi v bližino čebelnjaka steklenico z dolgim vratom, ki si jo do treh četrtin napolnil s pivom.« To sem tudi poskusil, le da sem namesto piva v steklenico nalil sadjevca. Uspeh je bil odličen. Kmalu se je v steklenici nalovilo obilo os, sršenov in muh, tako da je bilo teh mrtvic v steklenici kar za kake tri centimetre.

Čebelarjev nasvet, ki je bil svoj čas objavljen v našem listu, se je obnesel.

H. B.

IZ DRAVOGRADA

(Nadaljevanje)

Za njim je povzel besedo predsednik čebelarstva društva Maribor tov. Močnik in poudaril nujnost in važnost sodelovanja čebelarjev v tem predelu Slovenije. Trenutno je pred vsemi čebelarji skupno zatiranje čebeljih kužnih boleznih vzdolž avstrijske meje. Ta akcija bi naj zajela desetkilometrski pas ob naši državni meji z Avstrijo. V ta namen so prek veterinarske službe že odobrena finančna sredstva. Glede statistike je naglasil, da je ta neobhodno potrebna, ker s to lahko nastopamo pred javnostjo in utemeljujemo svoje upravičene zahteve. Nadalje je še dodal, da ima njihovo društvo trgovino s čebelarskimi potrebščinami. V njej lahko kupujejo tudi čebelarji drugih društev. Navedel je tudi nekaj dejstev, s katerimi se danes čebelarji, sadjarji in vrtnarji spopadajo zaradi nerazumevanja pristojnih gospodarstvenikov do teh kmetijsko važnih panog. Porazne posledice tega občutimo vsi. Včasih so učitelji ali upravitelji v svojih šolskih vrtovih poučevali otroke o sadjarstvu, čebelarstvu in vrtnarstvu, danes pa tega skoro ni več. Zato ni čudno, če se mladina za čebelarstvo ne zanima.

Za tov. Močnikom je posegel v razpravo predsednik čebelarstva društva za Mežiško dolino tov. Galob, ki je omenil, da čebelarske družine dobro delujejo, da jim nudijo občine kakor tudi kmetijske zadruge vso materialno in moralno pomoč. Tudi čebelarji sami so zelo prizadevni. Mladino smo pritegnili v čebelarske krožke, tako da se število članstva vedno večja. Veterinarski zavod v Prevaljah bo sporazumno z zavodom Ptuj skrbel za zdravstveno zaščito čebel na tem področju.

Nato se je tov. Šnabl zahvalil vsem, ki so s svojo odločno in tudi vzpodbudno besedo posegli v razpravo ter zahteval še poročilo nadzornega odbora. Poročal je tov. Franc Preložnik, ki je izjavil, da je bilo finančno poslovanje v redu in da ima družina v blagajni 100.000 starih dinarjev po zaslugi blagajnika tov. Jakoba Nadlučnika še iz prejšnjih let.

Potem smo se pogovorili o združitvi družin iz Dravograda, Vuzenice in Radelj v čebelarsko društvo Dravograd. Po daljši razpravi smo sprejeli in izglasovali sklep, da se dosedanja čebelarska družina Dravograd preimenuje v čebelarsko društvo Dravograd. Čebelarji iz območja občine Radlje ob Dravi pa naj ustanovijo svoje lastno čebelarsko društvo v okviru svoje radeljske občine. Tak sklep so sprejeli prisotni čebelarji z utemeljitvijo, da bo delo čebelarskih društev, delujočih v območju svojih občin, boljše, kot pa če bi se društvo raztezalo na dve občini. Čebelarji iz Radelj in Vuzenice so se s tem strinjali in izjavili, da bodo ustanovili svoje društvo v Radljah. V upravni odbor je bilo izvoljenih sedem članov, v nadzorni pa trije. Poleg tega so dravograjski čebelarji soglasno izvolili dosedanjega dolgoletnega predsednika čebelarske družine tov. Gašperja Šnabla za svojega častnega člana, ker ima za napredek čebelarstva v Dravogradu velike zasluge.

Maks Smrekar

OPOZORILO ČEBELARSKIM DRUŠTVOM

Čebelarskim društvom naročamo, naj organizirajo v mesecu januarju do najpoznejše srede februarja s svojimi čebelarskimi pregledniki odvzem zimskih mrtvic zaradi bakteriološke raziskave, in sicer:

1. Zaradi obveznega kontrolnega izvida morajo odvzeti vzorce pri čebeljih družinah, pri katerih je bila ugotovljena preteklo leto pršičavost:

2. Vzorce zimskih mrtvic naj odvzamejo tudi pri čebeljih družinah, ki kažejo sum boleznih.

Za vzorce odvzamejo 20 do 30 čebel mrtvic in jih pošljejo (najbolje v škatlici od vžigalic) na Veterinarski zavod, ki ga določi pristojna občinska veterinarska inšpekcija.

Nadrobna navodila za odvzem in pošiljanje vzorcev so v Priročniku obolenja čebel in čebelje zalege iz leta 1962 na straneh 32 in 33.

Republiška komisija za zatiranje čebeljih boleznih

ČEBELARSKO SREČANJE

Na povabilo družine iz Vidma so so radgonski in videmski čebelarji zbrali na meji obeh področij pri čebelnjaku tov. Rudolfa Šafariča v Očeslavcih. Ker je bil to mesec junij, se je udeležilo sestanka le manjše število čebelarjev. Kljub temu pa je bilo zelo živahno. Po krajšem predavanju so si čebelarji pripovedovali, kaj vse so doživeli pri oskrbovanju svojih čebel. Bilo je marsikaj zanimivega in zabavnega. Lastnik čebelnjaka tov. Šafarič nam je pokazal in pojasnjeval, kako dela pri svojih pet-

desetih družinah. Vse ima izredno vzorno in praktično urejeno. Matice zaznamuje točno po letnih barvah. Nobena ni starejša kot tri leta.

Poskrbeli smo tudi za to, da so si člani lahko potolažili lakoto in žejo. Pri vsem tem pa nas je zabavala udomačena kavka, ki je neprestano skakala okrog čebelarjev in nepričakovano koga vščipnila v nogo. Tudi ona je želela svoj prigrizek. Tako nam je poteklo prijetno nedeljsko dopoldne. Tovariš Jurkovič iz Janževega vrha pa je napravil nekaj posnetkov.

M. D.

NASA PREDAVANJA

Zveza si močno prizadeva, da bi bili naši čebelarji izobraženi in razgledani. Če hočemo biti res napredni čebelarji, potem moramo poznati vsa dogajanja v čebelarskem svetu, zlasti pa na znanstvenem področju. V vseh naprednih deželah po svetu skrbijo za čebelarsko izobrazbo mnogo bolj kot mi. Zato je v Zvezinem programu za prihodnje leto na prvem mestu izobraževanje članov.

Vsa predavanja pa moramo smotno pripraviti in razporediti. Zato smo že večkrat naprosili vodje naših čebelarskih organizacij, naj se na občnih zborih in sestankih pogovore o izobraževalnem delu, potem pa naj vnesejo to kot posebno točko v svoj delovni program za prihodnje leto. Zveza bo po možnosti ustregla prav vsem željam čebelarskih organizacij. Ker pa je število predava-

teljev omejeno, je treba predavanja že prej najaviti, da jih lahko razporedimo in da se ne nakopičijo na en sam datum, kar se je že pogosto zgodilo. Po našem mnenju naj bi bila v zimskem času od novembra pa tja do aprila bolj teoretična predavanja, ki bi jih ponazarjali filmi ali pa diapozitivi. Spomladi in poleti pa naj bi bila praktična predavanja pri kakem čebelnjaku. Iz izkušenj vemo, da so se taka predavanja najbolj obnesla, zlasti še, če so bila združena z majhno zakusko ali pogostitvijo.

Na žalost zadnja leta nismo mogli nabaviti nobenega filma. Nekateri naši inozemski gostje so nam jih obljubili, pa so nanje pozabili. Skušali smo jih nadomestiti z barvnimi diapozitivi. Čebelarji so z njimi prav tako zadovoljni in zato smo vsaj nekoliko zapolnili vrzel. Se vedno pa upamo, da bomo prej ali slej dobili kak film.

JOZE PINTAR

Spet je kruta smrt iztrgala iz vrst šentjurskih čebelarjev enega izmed zavednih članov naše družine, Jožeta Pintarja.

Pokojnik se je rodil 1. II. 1898 v Sotenskem pri Sentjurju, kjer je ostal vse življenje in vzorno gospodaril na svojem posestvu. Ze v mladosti si je uredil vzoren čebelnjak in ga napolnil z dvajsetimi AZ-panji, ki jih je vedno vzorno opravljal. Član naše družine je postal že ob njeni ustanovitvi leta 1925. Večkrat je bil tudi izvoljen v upravni in nadzorni odbor. Svoje znanje je nenehno izpopolnjeval z branjem našega strokovnega lista in z rednim obiskovanjem strokovnih predavanj. Svoje bogate izkušnje je nesebično posredoval drugim. Če lahko o kom, potem lahko rečemo o našem Jožetu, da je bil človek dobrega značaja, bistrega duha in poln zdravega humorja. Zato je bil povsod, zlasti pa med čebelarji, zelo priljubljen. To je potrdil tudi njegov veličastni pogreb.

J. C.

SLAVKO VIDMAR

se je rodil 25. maja 1895 v Gabrovcu pri Celju. S 16. letom se je odpravil v svet ter se tako izučil v trgovini železninarske stroke.

Zivljenjska pot mu ni bila rožnata. Tudi okupator mu ni prizanesel. Izseljen je bil z družino v Topoške Toplice v Bosno, kjer je izgubil sina edinca. Po naključju je našel v izgnanstvu zapuščen in lačen koš čebel. Prišel je čebelariti.

Po osvoboditvi in vrnitvi v Maribor se je vpisal v našo čebelarsko organizacijo in si uredil vzorno majhno čebelarstvo. Dolga leta je požrtvovalno in neumorno deloval v odboru in nadzornem odboru naše čebelarske družine — vse do pretrane smrti.

Dne 22. februarja 1966 smo se na pobreskem pokopališču za vedno poslovili od iskrenega prijatelja in zvestega sodelavca, ki ga bomo ohranili v trajnem spominu.

Čebelarska družina
Maribor-center

JURIJ SPILAK

Dne 28. junija je nena doma umrl, zadet od srčne kapi, naš dragi tovariš in čebelar Jurij Spilak. Bil je izreden ljubitelj čebelic in je tudi pri njih umrl, sedeč na klopici pred svojim čebelnjakom.

Rodil se je 9. aprila 1899 v Otovcih v goriškem predelu Prekmurja. Čebelaril je nad 30 let. Takoj po osvoboditvi se je priključil čebelarski družini Grad. Kot čebelar je bil izredno upoštevan in spoštovan v društvu.

Dragega pokojnika so spremljali na zadnji poti prijatelji in znanci. Med njimi smo bili tudi čebelarji, ki ga bomo ohranili v lepem spominu.

S. Z.

ALOJZ SUSEC

Dne 11. avgusta 1966 nas je za vedno zapustil tov. Alojz Sušec, član čebelarske družine Rače. Rodil se je 4. maja 1890 v Hotinji vasi in čebelaril od svojih šolskih let. Bil je vzoren čebelar in ugleden kmet. Živel, kmetoval ter čebelaril je celo življenje v Hotinji vasi.

Pripravljen je bil vedno za prijazen pogovor in si prizadeval za napredek čebelarstva in kmetijstva. Bil je tudi najstarejši gasilec ter član vaške skupnosti. Skratka, skrbel je za vse, kar se mu je zdelo pomembno na vasi.

Svoja sinova je znal navezati na zemljo. Zato tudi ne bo težko najti namestnika za čebelarstvo.

Čebelarska družina Rače

POROČILO ZA NOVEMBER

V začetku meseca je bilo nekaj hladnih dni in suho vreme. Kmalu nato pa se je temperatura zraka zvišala, otoplilo se je. To je povzročilo obilo padavin; v več krajih so nastale velike poplave. Ko se je temperatura zopet znižala, je začelo snežiti.

Opazovalci poročajo:

Breg-Tržič: Čebele so 7. in 8. novembra izletele in se dobro očistile.

Dražgoše: Čudimo se, da je bilo pri opazovalcu v Dražgošah v drugi in tretji dekadi po 10 dkg donosa.

Zerovnica-Postojna: November je bil pravi zimski mesec. Suega na pretek. Čebele so mirovale.

Selnica ob Dravi: Čebele so 6. in 7. dobro izletele, nekatere so prinašale tudi obnožino. Dognati pa nisem mogel, kje so jo dobile. Dne 12. novembra je zapadlo 60 cm novega snega.

Cezanjevci-Ljutomer: Ta mesec je bilo pravo jesensko vreme. Mnogo dežja je padlo, kar 300 milimetrov. Tudi snega je bilo precej, skupno kar 73 cm, vendar pa se je hitro stopil.

Kraj opazovalnice	Donos ali poraba v			Skupno pridobil ali porabil dkg	Srednja mesečna toplota °C	Dnevi			Sončni sij v urah
	I.	II.	III.			izletni	deževni	s snežno odloj	
	mesečni tretjini dkg								
Breg-Tržič	-40	-30	-30	-100	+ 3,8	2	11	9	66
Dražgoše—Šk. Loka . .	+10	-60	+10	-40	- 0,2	4	5	18	65
Zerovnica—Postojna . .	-30	-60	-10	-100	- 1,0	3	6	18	59
Rogatec	-20	-10	-10	-40	- 3,0	6	10	16	34
Lovrenc na Pohorju . .	-25	-10	-20	-55	+ 2,7	4	3	17	69
Selnica ob Dravi	-35	-12	- 8	-55	+ 3,0	9	30	9	62
Lovrenc na Drav. polju	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Cezanjevci—Ljutomer .	-40	-30	—	- 70	+ 3,0	1	12	6	27
Bučkovci—Videm ob Ščavnici	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Prosenjakovci—M. Sobota	-30	—	-20	- 50	- 3,7	5	11	10	72
M. Polana—Lendava . .	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Svibnik—Črnomelj . . .	-40	-40	-35	-115	- 2,0	6	8	9	32
Iška vas	-30	-20	-20	- 70	- 1,0	5	17	14	23
Skofije pri Kopru . . .	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Pušča—Bistra—Zagreb .	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Povpreček	—	—	—	-69,5	—	—	—	—	—

RADIJSKA ČEBELARSKA PREDAVANJA V JANUARJU IN FEBRUARJU

Zveza je prevzela tudi organizacijo radijskih predavanj. V letu 1967 bomo imeli morda kak mesec po dvoje predavanj. Program za ta predavanja smo že sestavili in ga bomo objavili v celoti v prihodnji številki. Radijska predavanja o čebelarstvu bodo okrog 25. vsak mesec, in sicer v Radijski kmečki univerzi ob 12.30 uri. Ker pa so takrat naši člani večinoma v službi, teh predavanj ne morejo poslušati. Zato jih bomo objavili tudi v našem listu. Posamezna predavanja pa bomo za dva meseca naprej objavljali tudi na hrbtini strani našega lista.

Okrog 25. januarja 1967 bo predaval dr. Jurij Senegačnik o najvažnejših lastnostih medu.

Okrog 25. februarja 1967 bo predaval dr. Leon Kocjan. Naslov predavanja: Pomen bakteriološkega pregleda zimskih mrtvic za zdravje čebeljih družin.

Odbor za izobraževanje

OBVESTILO

Tečaj za vzrejo matic bo meseca januarja, in sicer med 20. in 25. januarjem. Vse prijavitelce bomo pravočasno obvestili, kdaj in kje bo to predavanje. Na željo bomo udeležencem priskrbeli tudi hrano in prenočišča.

Uprava ZCD

OBVESTILO

Ze danes opozarjamo na zanimivo predavanje g. Alojzija Tropperja, predsednika Avstrijske čebelarke zveze v nedeljo, dne 29. januarja 1967 ob 9. uri dopoldne v mali dvorani hotela Union. Predavanje »Avstrijska čebelarska organizacija, cilji in naloge« bo predavatelj pojasnjeval z barvnimi diapozitivi.

OBVESTILO

Čebelarsko društvo Ljubljana ima uradne ure vsako sredo od 9. do 12. ure v Zvezinih prostorih v Cankarjevi 3/II. Čebelarska družina Ljubljana ima uradne ure vsak četrtek od 9. do 12. ure v Zvezinih prostorih v Cankarjevi 3/II.

VABILO

Redni letni občni zbor čebelarske družine Ljubljana bo v nedeljo, dne 8. januarja 1967 ob pol deveti uri dopoldne kot običajno v bivši klasični gimnaziji z običajnim dnevnim redom.

Vljudno vabljeni!

Ljubljanska čebelarska družina

VABILO

Redni letni občni zbor čebelarskega društva Radovljica bo v nedeljo, dne 8. januarja 1967 ob 9. uri v gostilni Kunstelj v Radovljici z običajnim dnevnim redom. Vljudno vabljeni.

ČD Radovljica

ČEBELARSKO DRUSTVO LITIJA

vabi člane na svoj redni občni zbor v nedeljo 8. januarja 1967 ob 8. uri zjutraj v prostorih hotela Pošta v Litiji.

Odbor

V VEZAVO

bomo sprejemali Slovenskega čebelarja in tudi druge revije takoj po izidu prve številke, najpozneje pa do 15. marca 1967. Vezava bo stala 900 do 1000 S din za vsak letnik, za dva letnika skupaj v eni knjigi pa 150 S din več.

FUMIDIL - B

težko pričakovano zdravilo proti noseči je prišlo in je članom na voljo. Steklena zdravila (25 gramov) zadostuje za pet čebeljih družin in stane 3500 S din. Ob nakupu dobe čebelarji tudi tiskana navodila za uporabo.

ZVEZA IMA V ZALOGI

stare letnike Slovenskega Čebelarja. Nevezani so letniki 1907, 1912, 1916, 1920 do 1926, 1928, 1930, 1921 do 1940, 1944. Vezani in nevezani pa 1956, 1957, 1958, 1961 in 1962. Nadalje imamo še mnogo številčk nepopolnih letnikov od 1899 dalje.

Imamo tudi še nekaj izvodov Sodobnega čebelarstva I. in II. del ter skripta »Obolenja čebel in čebelje zalege«.

Čebelarjem priporočamo, da si čimprej nabavijo fumidil, ker ga utegne zmanjkati. Prav tako priporočamo, da si nabavijo pravočasno mlečni in jajčni prah za spomladansko krmljenje na zalogo.